

REPUBLIKA HRVATSKA
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA

GRAD ŠIBENIK
Gradonačelnik

KLASA: 402-01/21-01/13
URBROJ: 2182/01-05/1-21-6
Šibenik, 15. studenog 2021.

Na temelju članka 48. stavak 1. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13- pročišćeni tekst i 137/15 – ispravak, 123/17, 98/19 i 144/20) i članka 53. Statuta Grada Šibenika („Službeni glasnik Grada Šibenika“, broj 2/21), Gradonačelnik Grada Šibenika donosi

ZAKLJUČAK

o utvrđivanju prijedloga Odluke o donošenju Strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika u razdoblju 2021.-2025. godine

Utvrđuje se Prijedlog Odluke o donošenju Strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika u razdoblju 2021.-2025. godine, te se upućuje predsjedniku Gradskog vijeća Grada Šibenika, radi razmatranja na Gradskom vijeću.

Dostaviti:

1. Predsjedniku Gradskog vijeća
2. Gradonačelnik - ovdje
3. Dokumentacija - ovdje
4. Arhiv (spis) - ovdje

Na temelju članka 35. stavka 1. točke 6. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“, broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 142/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19 i 144/20), te članka 37. Statuta Grada Šibenika („Službeni glasnik Grada Šibenika“, broj 2/21), Gradsko vijeće Grada Šibenika, na . sjednici od 2021. godine, donosi

ODLUKU

o donošenju Strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika u razdoblju 2021. – 2025. godine

Članak 1.

Ovom Odlukom donosi se Strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika u razdoblju 2021. – 2025. godine

Članak 2.

Odluka će se objaviti u „Službenom glasniku Grada Šibenika“.

Strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika u razdoblju 2021. – 2025. godine, ali nije predmet objave u „Službenom glasniku Grada Šibenika“. Nakon stupanja na snagu ove Odluke, Strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika u razdoblju 2021. – 2025. godine bit će objavljena na web stranicama Grada Šibenika.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave „Službenom glasniku Grada Šibenika“.

KLASA: 402-01/21-01/13
URBROJ: 2182/01-05/1-21-7
Šibenik, 2021.

GRADSKO VIJEĆE GRADA ŠIBENIKA

PREDSJEDNIK
dr.sc.Dragan Zlatović

STRATEGIJA

**izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada
Šibenika**

u razdoblju 2021. – 2025. godine

Šibenik, listopad 2021. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Svrha, ciljevi i temeljna načela strategije	2
1.2. Usklađenost sa strateškim dokumentima.....	3
2. VRSTE OŠTEĆENJA I UZROCI INVALIDITETA	7
2.1. Usluga asistencije osobama s invaliditetom	10
2.2. Uključenost osoba s invaliditetom u zajednicu	12
3. PODRUČJA DJELOVANJA.....	13
3.1. Obitelj i život u zajednici.....	13
3.2. Odgoj i obrazovanje.....	18
3.3. Zdravstvena zaštita	23
3.4. Socijalna zaštita	26
3.5. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost	28
3.6. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad	34
3.7. Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja	38
3.8. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti	42
3.9. Sudjelovanje u kulturnom životu.....	45
3.10. Sudjelovanje u političkom i javnom životu.....	49
3.11. Rekreacija, razonoda i sport	51
3.12. Civilno društvo	54
4. EVALUACIJA.....	62
5. ZAKLJUČAK	63

1. UVOD

U Šibensko – kninskoj županiji trenutno živi 18881 osoba s invaliditetom. Od toga broja je 11143 muških (59%) te 7738 ženskih osoba (41%). Najveći broj osoba s invaliditetom, njih 12225 (oko 65%), je u dobnoj skupini 60+. Moguće je uočiti da je invaliditet prisutan u svim dobnim skupinama a u nešto više od 7% slučajeva prisutan je i u dječjoj dobi, 0-19 godina. Ukoliko se razmotri koliki je udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, prema navedenim dobnim skupinama, dolazimo do podatka da je Šibensko-kninska županija ispod prosjeka za ukupnu prevalenciju te za prevalencije u svim dobnim skupinama.

Što se tiče grada Šibenika, tu živi ukupno 7744 osoba s različitim oblicima i stupnjevima invaliditeta. Od toga broja je 4484 muških (58%) a 3260 ženskih (42%) osoba. Čak je 52% od ukupnog broja osoba s invaliditetom u gradu Šibeniku životne dobi 55 – 79 godina, dok ih je oko 7% dječje dobi.¹

Suvremeno društvo promiče sustav ljudskih prava, dio čega su, kao izrazito ranjiva skupina osobe s različitim vrstama fizičkog i mentalnog oštećenja.

Strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika prihvaća svrhu, ciljeve, definicije, temeljna načela i smjernice djelovanja Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, koja je usvojena u New Yorku, 13. prosinca 2006. godine od strane Ujedinjenih naroda.

Prava osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj utvrđena su kako međunarodnim tako i domaćim dokumentima. Od domaćih dokumenata najznačajniji je Ustav Republike Hrvatske. Od međunarodnih dokumenata najrelevantnija je Opća deklaracija o ljudskim pravima, koja se danas smatra međunarodnim običajnim pravom odnosno izvorom svih ljudskih prava, a u svijetu predstavlja priznavanje prirođenog dostojanstva te jednakih i neotuđivih prava svih članova ljudske zajednice. Uz uvažavanje temeljnih načela koja proizlaze iz Opće deklaracije o ljudskim pravima kao što su: poštivanje urođenog dostojanstva, slobodu izbora i neovisnost osobe; nediskriminacija te jednakost muškarca i žene, Konvencija o pravima osoba s invaliditetom po prvi puta jamči prava koja proizlaze s osnova invaliditeta, a to su: puno i učinkovito sudjelovanje i uključivanje u društvo osoba s invaliditetom, poštivanje različitosti i prihvaćanje invaliditeta kao dijela ljudske različitosti i čovječnosti; jednakost mogućnosti;

¹ HZJZ, Služba za javno zdravstvo – podaci iz Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom (podaci na dan 09.06.2021.)

pristupačnost i poštivanje sposobnosti razvoja djece s poteškoćama u razvoju i poštivanje djece s poteškoćama u razvoju na očuvanju vlastitog identiteta.

Konvencija svojim odredbama, uvažavajući specifične potrebe osoba s invaliditetom, s jedne strane jamči, a s druge strane obvezuje države potpisnice na praktičnu provedbu temeljnih ljudskih prava kao što su dostojanstvo, jednakost, pred zakonom; nediskriminacija; pravo na život; pristup pravosuđu; osobna sloboda i sigurnost; zabrana mučenja i surovog postupanja ili kažnjavanja; zabrana izrabljivanja i zlostavljanja; sloboda kretanja i državljanstvo; sloboda mišljenja i izražavanja te pristup informacijama; poštivanje privatnosti, doma i obitelji; pravo na obrazovanje; zdravstvena zaštita; rad i zapošljavanje; sudjelovanje u političkom i javnom životu te sudjelovanje u kulturnom životu.

Konačni cilj Konvencije je potpuna socijalna integracija osoba s invaliditetom koja pak takvoj osobi omogućava samostalno življenje. Koncept Konvencije usmjeren na osnaživanje osobe s invaliditetom te povećanje odgovornosti društva prema toj društvenoj skupini na neki način jamči ostvarenje cilja, a to je puno uvažavanje ljudskih prava osoba s invaliditetom. Najvažniji očekivani učinak Konvencije je promjena percepcije javnosti prema osobama s invaliditetom, u cilju njihove pune integracije u društvo, što traži i javnu kampanju.

1.1. Svrha, ciljevi i temeljna načela strategije

Grad Šibenik donosi Strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika kako bi se osobe s invaliditetom što aktivnije uključile i integrirale u društveni život zajednice.

Svrha Strategije je unapređivanje, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom na području grada Šibenika i unapređivanje i poštivanje njihova urođenog dostojanstva.

Temeljna načela su poštivanje urođenog dostojanstva, osobne autonomije uključujući slobodu izbora i neovisnost osoba; nediskriminacija; puno i učinkovito sudjelovanje i uključivanje u društvo; poštivanje različitosti i prihvaćanje invaliditeta kao dijela ljudske različitosti i čovječnosti; jednakost mogućnosti; pristupačnost; jednakost muškaraca i žena; poštivanje sposobnosti razvoja djece s teškoćama u razvoju i poštivanje prava djece s teškoćama u razvoju na očuvanje vlastitog identiteta.

Ciljevi su osiguranje potpune integracije osoba s invaliditetom ostvarivanjem integracije u važnim životnim područjima kroz njihovo ravnopravno sudjelovanje u političkom, javnom i kulturnom životu; u procesu odgoja i obrazovanja; u zapošljavanju, zdravstvu i rehabilitaciji; u socijalnoj zaštiti; u pravnoj zaštiti i zaštiti od nasilja; u istraživanju i razvoju i drugome.

Strategija u cijelosti promovira građansku perspektivu i socijalni model djelovanja prema osobama s invaliditetom u gradu Šibeniku, utemeljen na sustavu primjene ljudskih prava. U potpunosti odbacuje poistovjećivanje osobe s invaliditetom s ulogom pacijenta kojemu je potrebna zdravstvena ili neka druga skrb. Naglasak je na sposobnostima osobe koja će, nakon što društvo ukloni postojeće prepreke, ostvariti svoj potpuni razvoj.

Kako bi se ostvarila vizija poboljšanja životnih uvjeta za osobe s invaliditetom kroz Strateški plan će se odrediti prioriteti koji će odrediti aktivnosti kojima će se postići planirani ciljevi.

1.2. Usklađenost sa strateškim dokumentima

Navedeni prioriteti nalaze se u važnim strateškim europskim i nacionalnim dokumentima poput:

Međunarodni dokumenti:

- Konvencija UN o pravima osoba s invaliditetom
- Europska strategija za osobe s invaliditetom
- Strategija Europa 2020 – europska strategija za pametan, održiv i uključivi rast
- Europska platforma za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti
- Europski socijalni investicijski paket

Nacionalni dokumenti

- Zakon o potvrđivanju Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom
- Zakon o socijalnoj skrbi
- Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u RH (2014-2020)
- Strategija socijalne skrbi za starije osobe u RH 2014-2020
- Strategija zapošljavanja osoba s invaliditetom u Šibensko – kninskoj županiji
- Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine

Europska strategija za osobe s invaliditetom donesena je u cilju poboljšanja uvjeta za osobe s invaliditetom. Europsko stanovništvo demografski stari i zbog toga će sve više osoba imati invaliditet. Europska unija želi se pobrinuti za osobe s invaliditetom kako bi koristile svoja osnovna ljudska prava za uključivanje i sudjelovanje u društvu. Važno je napomenuti da su osobe s invaliditetom ravnopravni članovi zajednice, što uključuje njihovo pravo na dostojanstvo, neovisnost i potpuno sudjelovanje u društvu. Europska unija usredotočena je na 8 područja:

1. **Pristupačnost** – Pristupačnost znači uklanjanje prepreka s kojima se susreću osobe s invaliditetom. Stvari koje bi trebale biti pristupačnije su građevine, prijevoz i informacije. Također, usluge, zgrade i drugi proizvodi moraju biti osmišljeni kako bi ih svi mogli koristiti, uključujući osobe s invaliditetom. Strategija planira zakon koji se zove Europski zakon o pristupačnosti, čime će roba i usluge postati pristupačnije osobama s invaliditetom.
2. **Sudjelovanje** – Osobe s invaliditetom imaju pravo sudjelovanja na ravnopravnoj osnovi s drugima u svim područjima života te trebaju biti u mogućnosti nesmetano koristiti svoja građanska prava. Građanska prava uključuju: izbor mjesta i načina stanovanja, potpuni pristup kulturnim, rekreativnim i sportskim aktivnostima.
3. **Ravnopravnost** – Više od polovice europskog stanovništva smatra da je diskriminacija osoba s invaliditetom česta pojava. Europska unija usredotočila se na 2 stvari kako bi promicala ravnopravnost: 1) korištenje antidiskriminacijskih zakona, 2) promicanje jednakih mogućnosti u svim zakonima i dokumentima. Europska unija također će financijski podržati dobrotvorne i nevladine organizacije.
4. **Zapošljavanje** – Europska unija planira: 1) pristupačnija radna mjesta, 2) podržati osposobljavanje za rad, 3) povećati pristupačnost poslovima za osobe s invaliditetom. Postoji velika potreba za pružateljima usluga skrbi kako bi se pomoglo osobama s invaliditetom da i one imaju posao.
5. **Obrazovanje i cjeloživotno obrazovanje** – Strategija za osobe s invaliditetom usmjerena je na jednaki pristup obrazovanju i cjeloživotnom učenju. Cjeloživotno učenje znači osigurati potpuni pristup obrazovanju osobama s invaliditetom tijekom cijelog života. Obrazovanje u velikoj mjeri pomaže osobama s invaliditetom kako bi se osjećale uključene u društvo. Europska unija podržava inkluzivno obrazovanje i cjeloživotno učenje, što znači da djeca s teškoćama u razvoju pohađaju istu školu kao i ostala djeca.

6. Socijalna zaštita i inkluzija – Osobe s invaliditetom trebaju biti u mogućnosti koristiti sve usluge u društvu. Te usluge obuhvaćaju socijalnu pomoć; programe za suzbijanje siromaštva; asistenciju osobama s invaliditetom; javno stanovanje itd.
7. Zdravstvo – Osobe s invaliditetom trebaju jednaki pristup visokokvalitetnim zdravstvenim uslugama. Ovaj pristup uključuje rehabilitaciju (oporavljanje nakon problema), preventivnu zdravstvenu skrb (zdravstvenu skrb koja sprječava pojavu zdravstvenih problema u budućnosti) i druge usluge za osobe s invaliditetom. Također, Europska unija promiče zdravlje i sigurnost na radu kako bi smanjila mogućnost nastajanja invaliditeta zbog nesreće na radu.
8. Vanjsko djelovanje – Europska unija promiče prava osoba s invaliditetom u svojim vanjskim politikama, koje djeluju kada Europska unija dobije nove članice ili kada se bavi siromašnijim zemljama u razvoju. EU promiče prava osoba s invaliditetom na međunarodnoj razini, primjerice, na sastancima Ujedinjenih naroda, te promatra napredak zemalja koje se žele pridružiti Europskoj uniji u promicanju prava osoba s invaliditetom.²

Republika Hrvatska kao članica Ujedinjenih naroda, Europske unije i Vijeća Europe u skladu sa suvremenim standardima na području ljudskih prava, aktivno promiče i štiti ljudska prava osoba s invaliditetom. Hrvatska je svoje djelovanje potvrdila potpisivanjem Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda i Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom kao treća država u svijetu (2006. godine) te njezinom ratifikacijom (2007. godine).

Republika Hrvatska se obvezala i prema nizu drugih međunarodnih instrumenata koji promiču pravo osoba s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima, te je njihov sadržaj uključen u nacionalne politike, strategije i programe s ciljem izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom.

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda bila je temelj za donošenje Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine kao i za donošenje novog nacionalnog strateškog dokumenta.

² Izvješće o provedbi Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine (za 2019. godinu)

Cilj Nacionalne strategije je učiniti hrvatsko društvo što osjetljivijim i prilagođenijim za nužne promjene u korist izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom, odnosno stvoriti uvjete za njihovo aktivno uključivanje i ravnopravno sudjelovanje u društvu kroz sprečavanje bilo kakve diskriminacije i snaženje svih oblika društvene solidarnosti. Također, nastoji uskladiti sve politike djelovanja na području promicanja prava osoba s invaliditetom s dostignutim standardima na globalnoj razini, ali i svim trendovima koji imaju za cilj da sva područja života i djelovanja budu otvorena i pristupačna osobama s invaliditetom, poštujući načela univerzalnog dizajna i razumne prilagodbe.

Nacionalni strateški dokumenti izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom su ujedno i provedbeni dokumenti Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, te se kroz godišnje izvješćavanje o provedbi mjera mogu pratiti rezultati implementacije Konvencije.

2. VRSTE OŠTEĆENJA I UZROCI INVALIDITETA

U postupku ostvarivanja prava iz socijalne skrbi i drugih prava po posebnim propisima, promjene u zdravstvenom stanju svrstane su u 5 skupina.³

U daljnjem tekstu u zagradama je navedeno koliko osoba u gradu Šibeniku ima specifični oblik invaliditeta.

1. Tjelesno oštećenje

- oštećenje vida (313 osoba)
- oštećenje sluha (229 osoba)
- gluho-sljepoća (1 osoba)
- oštećenje govorno-glasovne komunikacije (282 osobe)
- oštećenje lokomotornog sustava (2332 osobe)
- oštećenje središnjeg živčanog sustava (1213 osoba)
- oštećenje perifernog živčanog i mišićnog sustava (252 osobe)
- oštećenje drugih organa i organskih sustava (2297 osoba)⁴

Oštećenje vida: Pod oštećenjem vida smatra se sljepoća i slabovidnost. Sljepoćom se smatra takvo stanje vidnog receptora kod kojeg je na boljem oku uz najbolju moguću korekciju oštrina vida 0,05 i manje ili ostatak centralnog vida na boljem oku uz najbolju moguću korekciju 0,25 uz suženje vidnog polja na 20 stupnjeva ili manje. Prema stupnju težine oštećenja slabovidnost se dijeli na: oštrinu vida na boljem oku uz najbolju moguću korekciju od 0,1 do 0,3 i manje te oštrina vida na boljem oku uz najbolju moguću korekciju od 0,3 do 0,4.

Oštećenje sluha: Oštećenje sluha su gluhoća i naglušost. Gluhoćom se smatra gubitak sluha u govornim frekvencijama (500 do 4000 Hz) veći od 93 decibela, a nagluhošću se smatra oštećenje sluha od 26 do 93 decibela.

Gluho-sljepoća: Gluho-sljepoća je specifično i jedinstveno dvostruko senzoričko oštećenje u različitim kombinacijama i intenziteta. Gluho-sljepoća se pojavljuje u različitim

³ Definiranje pojmova invaliditet i osoba s invaliditetom (Mario Dadić, Ante Bačić, Ivana Župa, Ana Vukoja), 2018.

⁴ HZJZ, Služba za javno zdravstvo – podaci iz Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom (podaci na dan 09.06.2021.)

kombinacijama intenziteta: praktična gluho-sljepoća; gluhoća i slabovidnost; sljepoća i naglušnost; naglušnost i slabovidnost.

Oštećenje govorno-glasovne komunikacije: Oštećenje govorno-glasovne komunikacije su oštećenja (govor, glas, jezik, čitanje, pisanje) kod kojih je zbog funkcionalnih oštećenja komunikacija govorom otežana ili ne postoji.

Oštećenje lokomotornog sustava: Oštećenje lokomotornog sustava je prirođeni ili stečeni nedostatak ili deformacija, smanjenje ili gubitak motoričkih ili funkcionalnih sposobnosti u izvođenju pojedinih aktivnosti.

Oštećenje središnjeg živčanog sustava: Ono je posljedica prirođene ili stečene bolesti ili povrede koje uzrokuju smanjenje ili gubitak funkcionalnih sposobnosti u izvršenju pojedinih aktivnosti ili promjena svijesti.

Oštećenje perifernog živčanog i mišićnog sustava: Ovo oštećenje je posljedica prirođene ili stečene bolesti ili povrede koja uzrokuje smanjenje ili gubitak mišićne funkcije u izvršenju pojedinih aktivnosti.

Oštećenje drugih organa i organskih sustava: Oštećenje drugih organa i organskih sustava (dišni, probavni, cirkulacijski, endokrini, kože i potkožnog tkiva te urogenitalni sustav) je posljedica prirođene ili stečene bolesti ili povrede organa ili organskog sustava koje dovodi do smanjenja ili gubitka sposobnosti u izvršavanju pojedinih aktivnosti.

2. Intelektualna oštećenja

Intelektualnim oštećenjem smatra se značajno ispod prosječno intelektualno funkcioniranje koje je praćeno i značajnim ograničenjem adaptivnog funkcioniranja. Intelektualno oštećenje je stanje u kojem je značajno otežano uključivanje u društveni život, a povezano je sa zaustavljenim ili nedovršenim razvojem intelektualnog funkcioniranja što je utvrđeno na osnovi medicinske, psihologijske, edukacijsko-rehabilitacijske i socijalne ekspertize. Intelektualna razina izražava se kvocijentom inteligencije od 0 do 69, kako je utvrđeno u međunarodnoj klasifikaciji bolesti i srodnih zdravstvenih problema.

Stupnjevi intelektualnog oštećenja su; lako (približni IQ 50 do 69), umjereno (približni IQ 35 do 49), teže (približni IQ 20 do 34), teško (približni IQ ispod 20).

U gradu Šibeniku 261 osoba ima neku vrstu intelektualnog oštećenja.⁵

3. Mentalna oštećenja

Mentalna oštećenja izražavaju se promjenama u ponašanju i u reakcijama, za koje je, na osnovi medicinske, psihologijske, socijalno pedagoške i socijalne ekspertize utvrđeno da su uzrokovani organskim čimbenikom ili psihozom raznih etiologija. Ovu vrstu oštećenja u gradu Šibeniku ima 2110 osoba.⁶

4. Poremećaj autističnog spektra (PAS)

Poremećaj autističnog spektra (PAS) je skupina poremećaja karakterizirana kvalitativnim nenormalnostima uzajamnih socijalnih odnosa i modela komunikacije, te ograničenim, stereotipnim, ponavljanim aktivnostima i interesima. Ove kvalitativne nenormalnosti značajka su funkcioniranja pojedinca u svim situacijama. Ovu vrstu oštećenja u gradu Šibeniku ima 48 osoba.⁷

5. Više vrsta oštećenja

Više vrsta oštećenja podrazumijevaju postojanje dvaju ili više oštećenja (tjelesnog i/ili mentalnog). Postojanje više vrsta oštećenja uključuje jednu od njih izraženu u stupnju težine predviđene navedenim pravilnikom i jednu ili više njih koje nisu izražene u stupnju težine predviđene navedenim pravilnikom, ali njihovo istodobno postojanje daje novu kvalitetu oštećenja ili bolesti. Višestruka oštećenja u gradu Šibeniku su zabilježena kod 2353 osobe.⁸

⁵ HZJZ, Služba za javno zdravstvo – podaci iz Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom (podaci na dan 09.06.2021.)

⁶ HZJZ, Služba za javno zdravstvo – podaci iz Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom (podaci na dan 09.06.2021.)

⁷ HZJZ, Služba za javno zdravstvo – podaci iz Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom (podaci na dan 09.06.2021.)

⁸ HZJZ, Služba za javno zdravstvo – podaci iz Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom (podaci na dan 09.06.2021.)

Uzroci invaliditeta

Uzroci invaliditeta su veoma različiti i brojni, a možemo ih podijeliti na:

- nasljedne i stečene
- endogene i egzogene
- organske i funkcionalne
- traume i bolesti, itd.

Ti se uzroci međusobno prožimaju. U relevantnoj literaturi najčešće ih se dijeli na nasljedne, organske i sociokulturalne. Naznačene skupine uzroka mogu se u svakom pojedinom slučaju javiti bilo odvojeno bilo u kombinaciji s ostalom uzrocima te se stoga čini opravdanim istaknuti da je etiologija invaliditeta iznimno složena i još uvijek nedovoljno istražena.⁹

2.1. Usluga asistencije osobama s invaliditetom

2.1.1. Usluga osobne asistencije osobama s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta i osobama s intelektualnim i mentalnim oštećenjima

Korisnici usluge osobnog asistenta su osobe s tjelesnim oštećenjem kojima je nužno potrebna praktična pomoć u samozbrinjavanju, gluhoslijepe osobe s dodatnim poteškoćama kojima je nužno potrebna praktična pomoć u samozbrinjavanju, slijepe osobe s dodatnim poteškoćama kojima je nužno potrebna praktična pomoć u samozbrinjavanju, gluhe osobe s dodatnim poteškoćama kojima je nužno potrebna praktična pomoć u samozbrinjavanju te osobe s intelektualnim i mentalnim oštećenjima.

Usluga osobne asistencije obuhvaća:

- osobnu brigu (higijena - pranje zubi, umivanje, tuširanje, kupanje, pranje kose, češljanje, rezanje noktiju itd; pomoć pri ustajanju iz kreveta i odlasku u krevet; odijevanje i svlačenje; pomoć pri obavljanju fizioloških potreba; pomoć pri hranjenju i piću; pripremanje obroka; davanje lijekova i slično)
- pomoć pri sitnim kućanskim poslovima (pospremanje stola, papira, knjiga, časopisa, dodavanje pomagala, pri listanju knjige, pisanju, održavanju prostorije i slično)

⁹ Definiranje pojmova invaliditet i osoba s invaliditetom (Mario Dadić, Ante Bačić, Ivana Župa, Ana Vukoja), 2018.

- obavljanje kupovine
- pomoć pri fizičkim potrebama (transfer krevet – kolica, pomoć pri kretanju, pomoć pri telefoniranju)
- obavljanje administrativnih poslova – odlazak liječniku (uputnice, doznake, recepti), odlazak u banku, poštu, dostava i podizanje razne dokumentacije
- pomoć pri uspostavljanju i olakšavanju komunikacije
- pratnju i pomoć u različitim socijalnim aktivnostima.

2.1.2. Usluga tumača/prevoditelja hrvatskog znakovnog jezika

Korisnici usluge su gluhe i gluhoslijepe osobe kojima se navedenom uslugom omogućava pravo na informiranje na hrvatskom znakovnom jeziku radi njihovog ravnopravnog uključivanja u životnu i radnu okolinu.

Osobama se osigurava kontinuirano pružanje usluge tumača / prevoditelja i intervenora (za gluhoslijepe osobe) u svakodnevnim životnim situacijama (odlazak liječniku, sudski postupci, postupci pred tijelima državne uprave, tijelima javne vlasti, edukacije...) u kojima im je potrebna pomoć u prevladavanju komunikacijskih barijera.

2.1.3. Usluga videćeg pratitelja slijepim osobama koje su nesamostalne u kretanju

Korisnici usluge videćeg pratitelja su slijepe osobe koje su nesamostalne u kretanju (nisu u stanju samostalno se kretati niti uz korištenje bijelog štapa odnosno psa vodiča).

Usluge koje slijepim osobama nesamostalnim u kretanju pruža videći pratitelj su:

- pratnja i pomoć u različitim socijalnim aktivnostima (odlazak k liječniku, stomatologu, u ljekarnu, trgovinu, poštu, banku, Centar za socijalnu skrb, kulturno-zabavne institucije, općine, matičnog ureda itd.), ovisno o potrebi slijepe osobe
- obuka za obavljanje kućanskih poslova;
- pomoć pri obavljanju administrativnih poslova slijepim osobama koje žive same i nemaju obveznika uzdržavanja niti članova obitelji u bližoj okolini – čitanje (dokumenata, pošte, uputnica, doznaka, recepata, uputa za korištenje itd.) i pisanje po potrebi.

2.1.4. Pomoćnici u nastavi

Grad Šibenik kroz razne projekte omogućuje uvođenje pomoćnika u nastavi/stručnih komunikacijskih posrednika koji pružaju podršku učenicima s teškoćama u razvoju. Cilj je osigurati podršku učenicima s teškoćama u razvoju za kvalitetno uključivanje u redovni odgojno-obrazovni sustav kroz uvođenje educiranih pomoćnika u nastavi/stručnih komunikacijskih posrednika.

2.2. **Uključenost osoba s invaliditetom u zajednicu**

Uključenost osoba s invaliditetom u zajednicu ne podrazumijeva samo prilagodbu arhitektonskih uvjeta, korištenje znakovnog pisma, Braillovog pisma ili dostupnost obrazovanja, sadržaja za sportske i druge aktivnosti slobodnog vremena. Uključenost u zajednicu je znatno širi pojam koji prepoznaje i osobi s invaliditetom omogućuje razvijanje vještina i jačanje sposobnosti u okolini koja je podržavajuća i koja se prema svakoj osobi odnosi s poštovanjem. Zajednica koja svojim članovima omogućava potpunu uključenost i kvalitetu svakodnevnog života je ona koja kreira inkluzivne usluge u okolini određene osobe. Promatrajući zajednicu i uključenost njezinih stanovnika jasno je da je inkluzivna zajednica samo ona u kojoj se polazi od mogućnosti osobe. Tako uključenost osoba s invaliditetom u društvo ne može biti primjerena ukoliko se polazi od invaliditeta osobe, tj. od onoga što osoba ne može učiniti, napraviti ili postići.

Uključenost osoba s invaliditetom u zajednicu ovisi i o stavovima i akcijama pojedinca koji živi u toj zajednici. Inkluzivne zajednice, usmjerene uslugama, su one koje omogućuju: poštovanje i dostojanstvo osoba s invaliditetom, arhitektonski prilagođenu okolinu te okruženje koje cijeni osobu i vidi dobrobit njenog postojanja za zajednicu u cjelini; koje omogućuju pojedincu sudjelovanje u svim aktivnostima, a ne koriste opravdanja za nesudjelovanje tih osoba koje promatraju pojedinca, a ne stereotipne stavove budući da je svaka osoba s invaliditetom, pa čak i s istom vrstom i stupnjem invaliditeta, različita u svojim karakteristikama. Biti integriran u zajednicu i sudjelovati iskustveno u inkluziji zahtjeva čvrstu povezanost pojedinca i šire zajednice. Termin mjesto u zajednici za mlade osobe može označavati školski objekt, sportska igrališta koja su dostupna mladoj osobi s invaliditetom, a zajednica za odrasle mogu biti npr. kazališta, muzeji te često puta ulazak i opstanak u svijetu rada.¹⁰

¹⁰ Slobodno vrijeme osoba s tjelesnim invaliditetom, Završni rad br. 60/SES/2017, Marina Svoren, Bjelovar, rujan 2017., Veleučilište u Bjelovaru – Stručni studij sestrinstva

3. PODRUČJA DJELOVANJA

3.1. Obitelj i život u zajednici

Svoje opredjeljenje za puno ostvarivanje svih temeljenih ljudskih prava osoba s invaliditetom RH je potvrdila i potpisivanjem Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda u ožujku 2007. godine, koju je potom ratificirao Hrvatski sabor 1. lipnja 2007. godine. Ustav RH izravno jamči posebnu skrb države u zaštiti osoba s invaliditetom i njihovu uključivanju u društveni život. Člankom 19. UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom propisano je da svaka osoba s invaliditetom ima jednako pravo na život u zajednici, a obzirom da ju je Republika Hrvatska ratificirala, Konvencija je obvezujuća za RH.

Mjerodavni Strateški plan resornog Ministarstva kao jedan od glavnih općih ciljeva navodi poboljšanje kvalitete života socijalno osjetljivih skupina među kojima su i osobe s invaliditetom, te je u skladu s tim definiran poseban cilj kao povećanje kvalitete života osoba s invaliditetom kroz koordinaciju, praćenje, vrednovanje i unapređivanje provedbe mjera Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom.

Institucionalna skrb jedno je od predloženih rješenja problema adekvatnog zbrinjavanja osoba s invaliditetom. No, takav vid pomoći ima i neke negativne aspekte:

- depersonalizacija
- rigidnost rutine
- tretman skupine, a ne pojedinca
- socijalna distanca.

Donošenjem „Plana deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba u Republici Hrvatskoj 2011.-2016. (2018.)“ intenziviran je reformski proces transformacije i deinstitutionalizacije te su postavljeni temelji za planiranje djelatnosti socijalne skrbi. Od tada do danas, zabilježeni su pozitivni pomaci po ovome pitanju. Svrha je smanjiti ulazak osoba s invaliditetom u institucije i povećati njihov izlazak iz institucija u nove oblike skrbi, posebno stimulirajući obiteljsku reintegraciju, a što bi trebalo biti usklađeno s prioritetima razvoja mreže usluga na lokalnoj razini vodeći pritom računa o regionalnoj ravnomjernosti.

Vodeći računa o činjenici postojanja dvosmjernog odnosa između invalidnosti i siromaštva, sustav socijalne skrbi u RH, u dijelu koji se odnosi na osobe s invaliditetom, uređen je tako da ove osobe, radi prevladavanja teškoća, mogu ostvariti neko od prava na novčanu pomoć (socijalne pomoći) ili pravo na određene usluge (socijalna skrb). Za ostvarivanje prava u sustavu socijalne skrbi u prvom stupnju nadležni su centri za socijalnu skrb prema mjestu stanovanja korisnika. Osnovni zakon kojim su utvrđena prava u socijalnoj skrbi je Zakon o socijalnoj skrbi. Temeljem ovog propisa svaki građanin RH može po propisanim uvjetima ostvariti prava iz socijalne skrbi.

Neka od prava i usluga u sustavu socijalne skrbi čija je svrha osiguranje različitih vrsta potpora koje im omogućuju ostanak u njihovoj domicilnoj sredini i svojoj obitelji :

- status roditelja njegovatelja
- osobna invalidnina
- doplatak za pomoć i njegu
- usluga pomoći i njege u kući
- usluga stručne pomoći u obitelji (patronaža)
- usluga rane intervencije
- usluga pomoći pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja (integracija)
- usluga boravka
- usluga stručne potpore u obavljanju poslova i zapošljavanju.¹¹

U partnerstvu s udrugama osoba s invaliditetom, provodi se projekt osiguravanja usluge osobnog asistenta za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta. Smještaj u dom ili udomiteljsku obitelj, tj. izdvajanje osobe iz njene domicilne sredine, zadnji je izbor načina na koji danas društvena zajednica može osigurati potrebnu skrb osobi s invaliditetom.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom

- 1. Edukacije, stručni skupovi, predavanja, komunikacijski treninzi, radionice (za obitelj i stručnjake) putem kojih se promiču obiteljske vrijednosti i uspostavlja psihosocijalna stabilnost obitelji**

¹¹ Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici, mr.sc. Iva Prpić, pomoćnica Ministrice socijalne politike i mladih, Zagreb 11. prosinca 2013.

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom, CZSS Šibenik

Sunositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Centar za socijalnu skrb Šibenik

Aktivnosti:

- Prigodno obilježavanje važnih datuma i obljetnica
- Organizacija radionica, stručnih skupova, predavanja i treninga

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Prigodno obilježeni važni datumi i obljetnice
- Održane radionice, stručni skupovi, predavanja i treninzi

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

2. Osnaživanje osoba s invaliditetom za preuzimanje odgovornosti te poticanje na neovisno planiranje njihovog života

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Podružnica Obiteljski centar – Centar za socijalnu skrb Šibenik

Aktivnosti:

- Organizirati edukacije za osobe s invaliditetom, putem kojih će steći znanja i vještine potrebne za preuzimanje odgovornosti i planiranje neovisnog života
- Organizirati interne edukacije unutar OCD-a putem kojih će svojim članovima pružati potporu

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održane edukacije za osobe s invaliditetom, putem kojih će steći znanja i vještine potrebne za preuzimanje odgovornosti i planiranje neovisnog života
- Održane interne edukacije unutar OCD-a putem kojih su svojim članovima pružali potporu

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3. Omogućiti planiranje obitelji osobama s invaliditetom

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Zavod za javno zdravstvo Šibensko – kninske županije, Podružnica Obiteljski centar – Centar za socijalnu skrb Šibenik

Aktivnosti:

- organizirati on-line radionice koje će biti prilagođene specifičnim kategorijama osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održane on-line radionice prilagođene specifičnim kategorijama osoba s invaliditetom

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

4. Provođenje edukacija, predavanja i radionica u dječjim vrtićima za roditelje/skrbnike/udomitelje i odgajatelje za rad s djecom s teškoćama u razvoju

Nositelji: Gradski vrtići

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom, Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti

Aktivnosti:

- Organizirati edukaciju odgojitelja o pristupu i načinu ophođenja prema djeci koja imaju određeni stupanj invaliditeta
- Uključivanje pomoćnika za djecu u dječjim vrtićima po uzoru na pomoćnike u nastavi

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održane edukacije za odgojitelje o pristupu i načinu ophođenja prema djeci koja imaju određeni stupanj invaliditeta
- Uključeni pomoćnici za djecu u dječjim vrtićima po uzoru na pomoćnike u nastavi

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

5. Edukacija djelatnika javnih službi radi kvalitetnijeg uključivanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u život zajednice

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Odjel za društvene djelatnosti, Tajništvo Grada

Aktivnosti:

- Osigurati edukaciju za djelatnike javnih službi koji odgovaraju na potrebe osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održana edukacija za djelatnike javnih službi koji odgovaraju na potrebe osoba s invaliditetom

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

3.2. Odgoj i obrazovanje

Unatoč činjenici što zakonima i pravilnicima nisu propisani oblici i načini pružanja prilagodbe za studente s invaliditetom, zakonska osnova ipak postoji u Ustavu Republike Hrvatske (NN, br. 85/10), koji u članku 65 navodi da je svakomu dostupno, pod jednakim uvjetima, srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje u skladu s njegovim sposobnostima, dok članak 57 kaže da država posvećuje posebnu skrb zaštiti osoba s invaliditetom i njihovu uključivanju u društveni život. Nadalje, pravno obvezujući dokument je UN-ova Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, koja pobliže objašnjava što znači dostupnost obrazovanja pod jednakim uvjetima za osobe s invaliditetom.

Članak 24. Konvencije posvećen je obrazovanju na svim razinama, a u njemu se, između ostalog, navodi sljedeće:

“1. Države potpisnice priznaju pravo osoba s invaliditetom na obrazovanje. (...)

2. U ostvarenju ovog prava, države potpisnice osigurat će da: a) osobe s invaliditetom ne budu isključene iz općeg obrazovnog sustava na osnovi svojeg invaliditeta (...), c) razumnu prilagodbu individualnim potrebama, d) da osobe s invaliditetom dobiju potrebnu pomoć, unutar općeg obrazovnog sustava, kako bi se olakšalo njihovo djelotvorno obrazovanje, e) pružanje učinkovitih individualiziranih mjera potpore u okruženjima koja najviše pridonose akademskom i socijalnom razvoju, u skladu s ciljem potpunog uključivanja”. (...) “

4. Kako bi pomogle u osiguranju ovog prava, države potpisnice poduzet će odgovarajuće mjere za zapošljavanje nastavnika, uključujući nastavnike s invaliditetom, koji znaju znakovni jezik i Brailleovo pismo i obučit će stručnjake i osoblje koje radi na svim obrazovnim razinama. Takva obuka uključivat će svijest o invaliditetu i korištenje odgovarajućih augmentativnih i alternativnih načina, sredstava i oblika komunikacije, obrazovnih tehnika i materijala za potporu osobama s invaliditetom.

5. Države potpisnice će osobama s invaliditetom osigurati pristup općem tercijarnom obrazovanju, stručnom usavršavanju, obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju bez diskriminacije i na ravnopravnoj osnovi s drugima. U tu svrhu, države stranke osigurat će razumnu prilagodbu za osobe s invaliditetom.“

Od 1. siječnja 2009. godine u Hrvatskoj je na snazi Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN, br. 85/08, 112/12). Zakonom se zabranjuje nejednako postupanje, odnosno stavljanje u nepovoljniji položaj na temelju neke od Zakonom propisanih osnova među kojima su invaliditet

i zdravstveno stanje. Zakon se primjenjuje na postupanje svih državnih tijela i tijela jedinica lokalne i područne/ regionalne samouprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, te na postupanje svih pravnih i fizičkih osoba, između ostalog i u području obrazovanja, znanosti i športa. Postojanje diskriminacije utvrđuje se postojanjem nekog diskriminatornog postupanja na osnovi određene karakteristike, primjerice invaliditeta, spola ili dobi. Takvo diskriminatorno postupanje po svom obliku može biti izravno, neizravno ili se može očitovati uskraćivanjem razumne prilagodbe, što je posebno značajno za suzbijanje diskriminacije po osnovi invaliditeta.¹²

“Razumna prilagodba” znači potrebnu i prikladnu preinaku i podešavanja, koja ne predstavljaju nerazmjerno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo uživanje ili korištenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda na ravnopravnoj osnovi s drugima. Kao takva, razumna prilagodba jedan je od osnovnih preuvjeta ostvarivanja svih ljudskih prava osoba s invaliditetom pa tako i prava na obrazovanje. U slučaju visokoškolskog obrazovanja razumna prilagodba odnosi se na osiguravanje digitalizirane nastavne literature, mogućnost prilagodbe nastavnog procesa (dopuštanje audiosnimanja predavanja, osiguravanje proširenog i prilagođenog tiskanog nastavnog materijala, alternativnih sadržaja za, primjerice, terensku nastavu, pristupačnosti e-sadržaja koji se koriste u nastavi, mogućnosti prilagodbe načina ispitivanja, pomoći asistenta u nastavi, vršnjačke podrške, osiguravanje potporne tehnologije i ostalo. Čak se i arhitektonske barijere mogu prevladati kako bi se osobi s invaliditetom ili djetetu s teškoćama u razvoju trenutno, kad im to treba, omogućilo sudjelovanje na nastavi ili nekom događanju koje se organizira). Ako školska zgrada ili druga obrazovna ustanova nema lift, prilagodbu je moguće izvesti organiziranjem nastave u prizemlju. Kod organizacije različitih skupova i manifestacija moguće je kao mjesto događanja odabrati ono koje ima osigurane elemente pristupačnosti za osobe s invaliditetom.

Pružanje razumne prilagodbe i kompenzacijskih mjera često se pogrešno povezuje sa snižavanjem akademskih standarda i kvalitete nastave, što je nedopustivo. Upravo je obveza svih nastavnika omogućiti svim svojim studentima stjecanje jednakih ishoda učenja i to ne oslobađanjem studenata s invaliditetom izvođenja određenih aktivnosti i zadataka, nego pronalaženjem kreativnih načina na koji će studenti usprkos svojim poteškoćama ispuniti zahtjeve akademskih standarda.

¹² Zakon o suzbijanju diskriminacije, <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/340327.html> (3. lipnja 2014.)

Studenti s invaliditetom u skladu s načelom pozitivne akcije imaju prednost pri upisu na fakultet, pri smještaju u studentski dom, a osiguravaju se i stipendije u kategoriji studenata s invaliditetom koje, međutim, nisu dovoljne za sve studente. Velik izazov u studiranju i dalje je prijevoz za studente s invaliditetom koji se otežano kreću, a javni prijevoz nije prilagođen njihovom kretanju. Mnoge zgrade u kojima se odvija nastava nisu pristupačne osobama koje se otežano kreću ili se kreću uz pomoć invalidskih kolica, prisutne su teškoće u prilagođavanju nastavne literature za slijepe studente, a potrebna prilagodba nastavnog procesa i načina odgovaranja često je prepuštena dobroj volji pojedinih profesora. Općenito se može zaključiti da nema sustavne podrške studentima s invaliditetom, odnosno, i tamo gdje je ima ona nije dovoljna i nije propisana. Kao pružatelji usluga dosad su se isprofilirale udruge studenata i mladih s invaliditetom i uredi za studente s invaliditetom pri pojedinim sveučilištima. Uz podršku koja bi trebala biti određena prema specifičnostima i individualnim potrebama studenata s invaliditetom nužna je edukacija i pružanje kontinuiranih informacija nastavnom osoblju, a i samim osobama s invaliditetom.

Prema dostupnim podacima o obrazovanju, 65% osoba s invaliditetom u Šibensko – kninskoj županiji nema završenu osnovnu školu ili ima samo osnovnoškolsko obrazovanje, 28% ima srednju stručnu spremu dok je 2% osoba s visokom ili višom stručnom spremom. Specijalno obrazovanje nalazimo kod 5% osoba s invaliditetom. Osobe s invaliditetom, prema dostupnim podacima sustava socijalne skrbi, u najvećem broju (71%) žive u obitelji dok ih čak oko 28% živi samo, 0,1% ima udomitelja ili skrbnika, a 0,4% osoba s invaliditetom borave u ustanovi. U nezadovoljavajućim uvjetima stanovanja živi oko 13% osoba s invaliditetom. Oko 45% osoba, koje ostvaruju prava iz sustava socijalne skrbi, imaju potrebu za pomoći i njegom u punom opsegu te im je Barthelov indeks 0-60.

Iz Šibensko-kninske županije, u Registar osoba s invaliditetom, pristigla su rješenja o primjerenom obliku školovanja za 927 osoba s time da je veći broj muških osoba (65%). Oštećenja jezično-govorno glasovne komunikacije te specifične teškoće u učenju najčešći su specificirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja dok je redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke najčešći specificirani oblik njezinog provođenja. U Šibensko-kninskoj županiji živi 2627 branitelja s invaliditetom te 246 osoba koje imaju posljedice ratnih djelovanja iz II svjetskog rata ili su civilni invalidi rata i poraća.¹³

¹³ Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, svibanj 2019. Autor Doc. dr. sc. Tomislav Benjak, dr. med. specijalist javnog zdravstva, znanstveni suradnik

U gradu Šibeniku djeluje i Centar za odgoj i obrazovanje „Šubićevac“. Misija Centra je odgoj, obrazovanje, psihosocijalna rehabilitacija i skrb za osobe s intelektualnim i višestrukim teškoćama s ciljem razvijanja i unaprjeđenja njihovih kompetencija za samostalan život i rad kao zadovoljnih, neovisnih i odgovornih osoba.

Vizija Centra je biti podrška i vodič osobama s teškoćama, njihovim obiteljima i širem socijalnom okruženju pružanjem cjeloživotne djelotvorne pomoći za uzajamno razumijevanje, prihvaćanje i kvalitetnije življenje.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom

1. Informiranje i upoznavanje odgojno – obrazovnih ustanova u gradu Šibeniku s programskim djelovanjem udruga i ustanova koje se bave s djecom s teškoćama u razvoju i mladima s invaliditetom (stručne tribine, ciljani susreti)

Nositelji: OCD-i koji skrbe o osobama s invaliditetom, ustanove koje se bave djecom s teškoćama u razvoju i mladima s invaliditetom

Sunositelji: Odgojno – obrazovne ustanove na području grada Šibenika, Šibensko – kninska županija, Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti

Aktivnosti:

- U osnovnim i srednjim školama organizirati druženje i upoznavanje učenika s osobama s invaliditetom kako bi se skinula stigma i razbile predrasude koje nekada prevladavaju u društvenoj zajednici.

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održana druženja učenika osnovnih i srednjih škola s osobama s invaliditetom (u svrhu skidanja stigme i razbijanja predrasuda)

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

2. Osiguravanje adekvatne opreme i sredstava za odgojno – obrazovne ustanove

Nositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti

Sunositelji: Odgojno – obrazovne ustanove s područja grada Šibenika

Aktivnosti:

- Nabaviti potrebnu specijalnu i didaktičku opremu i sredstva za odgojno – obrazovne ustanove, kojima je osnivač Grad Šibenik, za potrebe djece s teškoćama u razvoju

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Nabavljena potrebna specijalna i didaktička oprema i sredstva za odgojno – obrazovne ustanove u gradu Šibeniku za potrebe djece s teškoćama u razvoju

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3. Uključivanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u postupke donošenja odluka koje ih se izravno tiču i utječu na kvalitetu njihova života

Nositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom, osnovne škole u gradu Šibeniku

Aktivnosti:

- U savjetodavnim tijelima (Savjet mladih i učenička vijeća) osigurati određenu kvotu zastupljenosti djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Osigurana određena kvota zastupljenosti djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u savjetodavnim tijelima

3.3. Zdravstvena zaštita

Organizacija zdravstvene njege osoba s invaliditetom od velikog je značaja u provođenju zdravstvene skrbi za osobe s invaliditetom. Dobra organizacija omogućuje postizanje optimalnih rezultata uz manji napor i smanjenje nesporazuma i nejasnoća uz prethodno jasno definiranje ciljeva i odgovornosti te dobru komunikaciju unutar tima.

Zdravstvena njega osoba s invaliditetom temeljena je na cjelovitom pristupu prema pojedincu u svrhu zadovoljavanja osnovnih ljudskih potreba tijekom koje je potrebno uvažavati posebnosti osobnosti svakog pojedinca, njegovo prihvaćanje, odražavanje poštovanja, ostvarenje odnosa povjerenja, te se kao iznimno važan faktor ističe vještina komunikacije. Kao cilj zdravstvene njege ističe se postizanje što više razine samostalnosti, poboljšanje kvalitete odnosa u obitelji, adaptivno funkcioniranje pojedinca i njegove obitelji te poboljšanje kvalitete života.

Kvaliteta života kao multidimenzionalni koncept, područje je interesa različitih disciplina, tako i u biomedicini i zdravstvu. Povezivanje pojma zdravlja i funkcioniranja s kvalitetom života, neizostavna je smjernica u procesu rehabilitacije osoba s invaliditetom.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom

1. Edukacija osoba s invaliditetom o prevenciji i liječenju različitih stanja i bolesti ovisnosti

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Zavod za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije – Odjel za zaštitu mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti, Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Dom zdravlja

Aktivnosti:

- Putem radionica, predavanja i seminara pružiti adekvatnu informiranost osobama s invaliditetom o liječenju različitih stanja i bolesti ovisnosti te o prevenciji istih

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Pružena adekvatna informiranost osobama s invaliditetom o liječenju različitih stanja i bolesti ovisnosti te o prevenciji istih

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

2. Educiranje djelatnika u turizmu o načinu pružanja usluga osobama s invaliditetom

Nositelj: Turistička zajednica grada Šibenika

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom, OCD-i u području turizma, Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti

Aktivnosti:

- Organizirati educiranje djelatnika u turizmu o specifičnostima invaliditeta i mogućnostima provođenja turističkih programa u suradnji s osobama s invaliditetom i udrugama koje o njima skrbe

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održane edukacije djelatnika u turizmu o specifičnostima invaliditeta i mogućnostima provođenja turističkih programa u suradnji s osobama s invaliditetom i udrugama koje o njima skrbe

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3. Povećati spektar usluga i broj korisnika rekreativno – terapijskih programa

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Savez športova osoba s invaliditetom Šibensko – kninske županije, Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Javna ustanova športski objekti „Šibenik“, športski klubovi

Aktivnosti:

- Omogućiti rekreativno – terapijske programe u fiksnim terminima, koje bi koristile isključivo osobe s invaliditetom
- Ostvariti suradnju sa sportskim klubovima koji u svome programu imaju mogućnost uključivanja osoba s invaliditetom u sportske sadržaje

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Omogućeni rekreativno – terapijski programi u fiksnim terminima, koje koriste isključivo osobe s invaliditetom

- Ostvarena suradnja sa sportskim klubovima koji u svome programu imaju mogućnost uključivanja osoba s invaliditetom u sportske sadržaje
- Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3.4. Socijalna zaštita

Osoba s invaliditetom je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s osobama bez invaliditeta. Dijete s teškoćama u razvoju je dijete koje zbog tjelesnih, senzoričkih, komunikacijskih, govorno - jezičnih ili intelektualnih teškoća treba dodatnu podršku za učenje i razvoj, kako bi ostvarilo najbolji mogući razvojni ishod i socijalnu uključenost.

Osnovna definicija socijalnog modela invaliditeta proizlazi iz dokumenta Zajednice osoba s fizičkim oštećenjima protiv segregacije (Union of the Physically Impaired Against Segregation) pod nazivom Temeljni principi invaliditeta (Fundamental Principles of Disability) iz 1976. godine prema kojem se navodi: „Društvo je ono koje onemogućuje osobe s fizičkim oštećenjem, a u skladu s tim, invaliditet je nešto što nastaje zbog načina na koji su osobe društveno izolirane i isključene iz potpunog sudjelovanja u društvu. Kako bi se ovo razumjelo, nužno je shvatiti razliku između fizičkog oštećenja i društvene situacije, koja zapravo kreira invaliditet osoba koje imaju neko oštećenje“.

Kombinirana socijalna politika adekvatan je smjer u kojem treba ići s organiziranjem sustava podrške, pogotovo za osobe s invaliditetom. Budući da je kod populacije osoba s invaliditetom u tijeku deinstitutionalizacija, čitava se filozofija načina osiguravanja podrške mijenja na način da se pruža u zajednici u što »normalnijim« uvjetima, da je što je moguće više krojena prema željama samih osoba i da se koristi i neformalna podrška. Upravo zato se prepoznaje pluralizam i raznolikost u kombiniranoj socijalnoj politici kao adekvatan okvir za razvoj takvih službi.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

1. Praćenje socijalnog i materijalnog statusa osoba s invaliditetom

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Centar za socijalnu skrb Šibenik, Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti

Aktivnosti:

- Omogućiti kontinuirano praćenje socijalnog i materijalnog statusa osoba s invaliditetom na području grada Šibenika

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Omogućeno kontinuirano praćenje socijalnog i materijalnog statusa osoba s invaliditetom
- Utvrđene potrebe i izrađen plan aktivnosti za svaku godinu

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3.5. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost

U preambuli Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, navedeno je da je invaliditet koncept koji se još uvijek razvija, a nastaje kao rezultat međudjelovanja osoba s oštećenjima i prepreka koje proizlaze iz stajališta njihove okoline, te iz prepreka koje postoje u okolišu, a onemogućuju njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na izjednačenoj osnovi s drugim ljudima.

Osobe s invaliditetom u posljednjem desetljeću prelaze iz ustanova socijalne skrbi u različite oblike deinstitucionalne skrbi. Dosadašnja istraživanja pokazala su da institucionalni smještaj često puta donosi nepovoljne uvjete za odrasle osobe s invaliditetom, pa su i u Hrvatskoj pokrenute aktivnosti usmjerene deinstitucionalizaciji. Prema Konvenciji UN-a o pravima osoba s invaliditetom, osobito članku 19. države su dužne priznati pravo svim osobama s invaliditetom na život u zajednici i njihovo puno uključivanje i sudjelovanje u životu zajednice. Stoga su države dužne omogućiti osobama s invaliditetom da odaberu svoje mjesto boravka, odnosno s kim će i gdje živjeti, te da nisu obvezne živjeti nametnutim načinom života, da imaju pravo na širok raspon usluga različitih službi u vlastitom domu, te su države dužne osigurati osobi s invaliditetom sprečavanje izolacije ili segregacije iz zajednice.

Organizirano stanovanje je socijalna usluga kojom se jednoj ili više osoba tijekom 24 sata dnevno uz organiziranu stalnu ili povremenu pomoć stručne ili druge osobe, u stanu ili izvan stana, osiguravaju osnovne životne potrebe te socijalne, radne, kulturne, obrazovne, rekreacijske i druge potrebe.

Što se tiče mobilnosti osoba s invaliditetom, situacija u hrvatskim gradovima daleko je od idealne. Udruge koje skrbe o osobama s invaliditetom ističu da još uvijek postoje zdravstvene ustanove koje nisu prilagođene kretanju osoba s invaliditetom, a još je cijeli niz drugih problema. Poteškoće postoje kod pristupačnosti javnog prijevoza, neprilagođenosti rubnika, neprilagođenosti građevina, zakrcane pješačke staze i mnoge druge smetnje koje onemogućavaju samostalno kretanje osoba s invaliditetom.

Nedostupnost javnog prijevoza osobama s invaliditetom predstavlja iznimnu prepreku u općenitom razvoju urbanih sredina budući da onemogućava jednoj cijeloj društvenoj skupini napredak na ekonomskom, društvenom i osobnom planu. Kako bi određeni prijevozni sektor bio ravnomjerno dostupan svima, isti mora ispunjavati nekoliko uvjeta: pružati informacije i usluge na način da ih može razumjeti i koristiti svaki putnik te mora imati educirano osoblje spremno u svakom trenutku priskočiti u pomoć putniku s invaliditetom. Također, ulice, parkovi,

terminali i druge sredine moraju biti dizajnirani tako da se svi građani mogu kretati njima sigurno i bez prepreka.

Zbog nepristupačnosti javnog prijevoza osobe s invaliditetom često u manjoj mjeri sudjeluju u kulturnom i društvenom životu zajednice u kojoj žive, a svakodnevne aktivnosti poput obrazovanja, društvenog života i slobodnog vremena nemoguće je obavljati bez pomoći druge osobe i korištenja specijaliziranog vozila javnog prijevoza. Mobilnost predstavlja osnovni preduvjet kvalitete življenja i mogućnosti komuniciranja s užom i širom okolinom. Koliko će osoba s invaliditetom biti mobilna uz njezine preostale sposobnosti ovisi i o prilagođenosti okoliša. U tu svrhu, posebno je važno osobama s invaliditetom osigurati pristupačnost objekata javne namjene različitih namjena, javnih površina, prometnih površina i prijevoznih sredstava. Pristupačnost je rezultat primjene tehničkih rješenja u projektiranju i građenju građevina, kojima se osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti osigurava nesmetan pristup, kretanje, boravak i rad u tim građevinama na jednakoj razini kao i ostalim osobama.

Izgradnja okoliša, koji oblikuje čovjek, temelji se na pretpostavci postojanja „prosječne“ osobe. Međutim, standardna osoba ne postoji. Svaki pojedinac razlikuje se od standarda na ovaj ili onaj način: svojom dobi, visinom, širinom, težinom, brzinom, vidom, sluhom, snagom, mentalnim i tjelesnim sposobnostima itd. Slijedom navedenoga, sve što je sagrađeno za prosječne osobe, nije nužno pristupačno svima. Vijeće Europe trenutno priprema nove smjernice pristupačnosti te bi taj novi pristup trebao jednako odgovarati potrebama svih. Svakome mora biti omogućen ulaz i uporaba bilo koje građevine, što je moguće samostalnije i prirodnije. Nužno je novo poimanje izgradnje i oblikovanja. Kriteriji koji određuju ono što je normalno, trebali bi biti prošireni kako bi se osiguralo da izgrađeni okoliš bude utemeljen na načelima općeg oblikovanja. Kako bi se osobe s invaliditetom mogle lakše „nositi“ sa preprekama svakodnevnog života i kako bi mogle svoje slobodno vrijeme provoditi na način na koji žele, nužna je prilagodba urbanog okruženja, planiranja gradova, pristup zgradama, stambenim i sportskim objektima, prijevozu, komunikacijama, kulturnim aktivnostima, te objektima namijenjenim provođenju slobodnog vremena. Ovo nažalost nisu jedine prepreke za osobe s invaliditetom. Nerijetko se susreću s nepostojanjem sanitarnoga čvora za osobe s invaliditetom, neprilagođenim nogostupima, pješačkim prijelazima i parkirnim mjestima, nedostatkom liftova i sl.

Za osobe s invaliditetom iznimno je važna socijalna mobilnost i povezivanje u partnerstvu s odgovarajućim međunarodnim i regionalnim organizacijama i civilnim društvom, posebice s organizacijama osoba s invaliditetom. U okviru međunarodne suradnje osobe s invaliditetom i

njihove organizacije uključuju se u međunarodne programe razvoja potičući tako izgradnju vlastitog kapaciteta, uključujući razmjenu i međusobna dijeljenje informacija, iskustava, programa izobrazbe i najboljih primjera iz prakse.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

1. Osiguravanje pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti (zdravstvenih i socijalnih ustanova, obrazovnih institucija, kulturnih ustanova, sportskih i rekreacijskih ustanova i površina...)

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za komunalne djelatnosti, ustanove kojima je Grad Šibenik osnivač

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Utvrditi postojeće stanje (pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti) koje će zatim biti javno objavljeno na webu i u službenim glasilima

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Utvrđeno postojeće stanje (pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti) te objavljeno na službenim mrežnim stranicama

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

2. Osiguravanje pristupačnosti javnog prometa osobama s invaliditetom

Nositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za komunalne djelatnosti

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Urediti frekventne točke kojima se u prometu koriste osobe s invaliditetom (stajališta, peroni, parkirališna mjesta, javne pješačke prijelaze, pješačke otoke i raskrižja prilagođena osobama s invaliditetom) na svim mjestima na kojima to nije učinjeno, a sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Uređene frekventne točke kojima se u prometu koriste osobe s invaliditetom (stajališta, peroni, parkirališna mjesta, javne pješačke prijelaze, pješačke otoke i raskrižja prilagođena osobama s invaliditetom) na svim mjestima na kojima to nije učinjeno, a sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3. Zamjena dotrajalog i nabavka novog voznog parka javnog prijevoza koji je prilagođen osobama s invaliditetom

Nositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za komunalne djelatnosti, Grad Šibenik – Upravni odjel za gospodarstvo, poduzetništvo i razvoj

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Osigurati nabavku niskopodnih autobusa prilagođenih potrebama osoba s invaliditetom, vodeći računa o njihovoj ograničenoj mogućnosti kretanja
- Instaliranje zvučne najave pojedinih autobusnih stajališta u gradskim i prigradskim autobusima

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Nabavljeni niskopodni autobusi prilagođeni potrebama osoba s invaliditetom
- Omogućeno korištenje zvučne najave pojedinih autobusnih stajališta u gradskim i prigradskim autobusima

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

4. Omogućavanje korištenja specijalno prilagođenih vozila djeci i odraslim osobama s invaliditetom

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za komunalne djelatnosti

Aktivnosti:

- Organizirati prijevoz osoba s invaliditetom koje imaju specifičnu vrstu potreba
- Nabaviti kombi vozila adekvatna za prijevoz putnika (osoba s invaliditetom) u posebnim prilikama

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Organiziran prijevoz osoba s invaliditetom koje imaju specifičnu vrstu potreba
- Nabavljena kombi vozila adekvatna za prijevoz putnika (osoba s invaliditetom) u posebnim prilikama

Financijska sredstva: Osigurati sredstva iz EU fondova te iz proračuna Grada Šibenika

5. Poticanje i sufinanciranje aktivnosti udruga osoba s invaliditetom usmjerenih na povećanje sigurnosti osoba s invaliditetom u prometu

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za komunalne djelatnosti, Upravni odjel za društvene djelatnosti

Aktivnosti:

- Organizirati edukacije i kampanje putem kojih će se povećati sigurnost osoba s invaliditetom u prometu

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održane edukacije i provedene kampanje putem kojih se povećava sigurnost osoba s invaliditetom u prometu

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

6. Program aktivnosti kojima se obilježava Europski tjedan mobilnosti

Nositelj: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Upravni odjel za komunalne djelatnosti

Aktivnosti:

- Obilježiti Europski tjedan mobilnosti prigodnim programom, uz sudjelovanje udruga koje brinu o osobama s invaliditetom
 - Osmisliti i provesti promotivnu kampanju u sklopu Europskog tjedna mobilnosti
- Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Obilježen Europski tjedan mobilnosti prigodnim programom, uz sudjelovanje udruga koje brinu o osobama s invaliditetom
- Provedena promotivna kampanja u sklopu Europskog tjedna mobilnosti

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

7. Dnevni smještaj za osobe s invaliditetom te osobe s mentalnim teškoćama

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za gospodarenje gradskom imovinom

Aktivnosti:

- Osigurati prostorne, stručne i materijalne uvjete za usluge dnevnog smještaja osoba s invaliditetom te osoba s mentalnim teškoćama

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Osigurani prostorni, stručni i materijalni uvjeti za usluge dnevnog smještaja osoba s invaliditetom te osoba s mentalnim teškoćama
- Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3.6. Profesionalna rehabilitacija, zapošljavanje i rad

Osoba s invaliditetom kao radnik zasniva radni odnos s poslodavcem sklapanjem pisanog ugovora o radu sukladno Zakonu o radu ili posebnom propisu te tako stječe prava i preuzima obveze iz radnog odnosa. Poslodavac je obavezan radniku s invaliditetom dati posao te mu za obavljeni rad isplatiti plaću, a radnik je obavezan prema uputama poslodavca danim u skladu s naravi i vrstom rada osobno obavljati posao. Iznos plaće za redovan rad u punom ili nepunom radnom vremenu kao i ostvarivanje drugih prava iz radnog odnosa uređuje se izvorom radnog prava (ugovorom o radu ili pravilnikom o radu ili kolektivnim ugovorom ili zakonom) kojeg primjenjuje poslodavac.

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom uređuje zapošljavanje radnika s invaliditetom na otvorenom tržištu rada i pod posebnim uvjetima, mjere za poticanje zapošljavanja radnika s invaliditetom kao i njihovu zaštitu. Invalidnost osobe (radnika) može nastati zbog bolesti, ozljedom izvan rada, ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, pa radnik s invaliditetom zbog toga može ostvariti i određena prava temeljem utvrđene mu invalidnosti sukladno Zakonu o mirovinskom osiguranju. Radnik s invaliditetom je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima. Isti se može zaposliti na otvorenom tržištu rada ili pod posebnim uvjetima uz obvezu osiguranja razumne prilagodbe radnog mjesta od strane poslodavca. Razumna prilagodba radnog mjesta znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju nerazmjerno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo zapošljavanje i rad na ravnopravnoj osnovi s drugima. Osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti je osoba čiji invaliditet u odnosu na sposobnosti osobe bez invaliditeta jednake ili slične životne dobi, jednake ili slične naobrazbe, u jednakim ili sličnim uvjetima rada, na jednakim ili sličnim poslovima ima za posljedicu smanjenu mogućnost radno se osposobiti i zaposliti. Navedenim radnikom smatra se i osoba s invaliditetom čiji je radni učinak u granicama očekivanog, ali se na temelju smanjenih stvarnih i procijenjenih općih sposobnosti takve osobe ocijeni da je to u interesu očuvanja njezinih tjelesnih, osjetilnih i mentalnih sposobnosti.

Osoba s invaliditetom može se zaposliti na otvorenom tržištu rada:

- bez korištenja financijske potpore ili stručne podrške jer je u cijelosti osposobljena za rad na određenom radnom mjestu u odnosu na njezin invaliditet i utvrđenu preostalu radnu sposobnost (zapošljavanje bez potpore ili podrške),
- uz korištenje određene financijske potpore radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, a što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz potporu),
- uz korištenje određene stručne podrške radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, a što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz podršku),
- uz korištenje određene financijske potpore i stručne podrške radi prevladavanja teškoća vezanih uz njezin invaliditet, a što je utvrđeno nalazom i mišljenjem centra za profesionalnu rehabilitaciju (zapošljavanje uz potporu i podršku).

Osoba s invaliditetom može se zaposliti pod posebnim uvjetima zapošljavanja u:

- ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju (integrativna radionica),
- ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti u integrativnoj radionici temeljem nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju (zaštitna radionica).

Svi poslodavci koji zapošljavaju najmanje 20 radnika dužni su zaposliti određeni broj osoba s invaliditetom na primjerenom radnom mjestu prema vlastitom odabiru, u primjerenim radnim uvjetima, ovisno o ukupnom broju zaposlenih radnika i djelatnosti koju obavljaju.

Kvota ili broj osoba s invaliditetom koje treba zaposliti ovisi o ukupnom broju zaposlenih radnika (na neodređeno i određeno vrijeme), a ista ne može biti manja od 2% niti veća od 6%. Kvota se određuje u visini od 3% u odnosu na ukupan broj zaposlenih kod poslodavca, neovisno o djelatnosti koju poslodavac obavlja.

Poslodavac koji zapošljava osobu s invaliditetom na otvorenom tržištu rada te osoba s invaliditetom koja se samozapošljava može ostvariti sljedeće poticaje:

- subvenciju plaće osobe s invaliditetom
- sufinanciranje troškova obrazovanja osobe s invaliditetom

- sufinanciranje troškova prilagodbe radnog mjesta osobe s invaliditetom
- sufinanciranje troškova prilagodbe uvjeta rada za osobu s invaliditetom
- subvenciju u visini uplaćenog doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje
- financiranje troškova stručne podrške
- posebna sredstva za razvoj novih tehnologija i poslovnih procesa u cilju zapošljavanja i održavanja zaposlenosti osoba s invaliditetom kod poslodavaca na otvorenom tržištu rada, odnosno kod osoba s invaliditetom koje se samozapošljavaju
- potporu za održivost samozapošljavanja osoba s invaliditetom
- sufinanciranje troškova prijevoza osoba s invaliditetom.

Obračun plaće osobe s invaliditetom obavlja se na istovjetan način kao i za osobu bez invaliditeta, uz korištenje povećanog osnovnog osobnog odbitka zbog invalidnosti samog poreznog obveznika i/ili članova njegove uže obitelji i djece sukladno odredbama Zakona o porezu na dohodak i Pravilnika o porezu na dohodak.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

1. Aktivno djelovanje na promicanju prava osoba s invaliditetom kod poslodavaca u gradu Šibeniku te poticanje poslodavaca na njihovo primanje u radni odnos

Nositelji: HZZ Područni ured Šibenik, OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Tajništvo Grada

Aktivnosti:

- Poticati i osvještavati poslodavce o pozitivnim ishodima zapošljavanja osoba s invaliditetom
- Poticati poslodavce za korištenje mjera za ulaganje u pristupačnost i prilagodbu radnih mjesta
- Organizirati zajedničke susrete učenika i studenata s invaliditetom završnih godina s poslodavcima

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Poslodavci upoznati o pozitivnim ishodima zapošljavanja osoba s invaliditetom
- Poslodavci potaknuti za korištenje mjera za ulaganje u pristupačnost i prilagodbu radnih mjesta
- Realizirani zajednički susreti učenika i studenata s invaliditetom završnih godina s poslodavcima

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3.7. Pravna zaštita i zaštita od nasilja i zlostavljanja

U društvenoj zajednici i dalje uočavamo trajne i ponižavajuće stereotipe te stigmatu i predrasude prema osobama s invaliditetom, koje se smatra teretom za društvo. Od ključne je važnosti da osobe s invaliditetom putem svojih predstavničkih organizacija imaju središnju ulogu u razvoju reformi zakona i politika.

Širenje zakona protiv diskriminacije i okvira ljudskih prava dovelo je do proširene zaštite prava osoba s invaliditetom u brojnim državama potpisnicama. Unatoč tome zakoni i regulatorni okviri često su i dalje nesavršeni i nepotpuni ili neučinkoviti ili odražavaju nedostatno razumijevanje modela invaliditeta koji se temelji na ljudskim pravima. Brojnim nacionalnim zakonima i politikama nastavljaju se isključenost, izolacija i diskriminacija osoba s invaliditetom te nasilje nad osobama s invaliditetom. U njima se često ne uzima u obzir višestruka i interseksijska diskriminacija ili diskriminacija na temelju povezanosti; ne uzima se u obzir činjenica da uskraćivanje razumne prilagodbe predstavlja diskriminaciju; te ne sadrže učinkovite mehanizme zakonske pravne zaštite i naknade štete. Takva se prava i politike najčešće ne smatraju diskriminacijom koja se temelji na invaliditetu jer su obrazloženi tvrdnjom da služe za zaštitu ili skrb za osobe s invaliditetom ili da su u njihovu najboljem interesu.

Jednakost i nediskriminacija među temeljnim su načelima i pravima međunarodnog prava o ljudskim pravima. Budući da su međusobno povezani s ljudskim dostojanstvom, okosnica su svih ljudskih prava. Svim tematskim konvencijama Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima želi se uspostaviti jednakost i ukloniti diskriminacija te sadrže odredbe o jednakosti i zabrani diskriminacije. Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom uzeta su u obzir iskustva koja pružaju ostale konvencije, a njezina načela o jednakosti i zabrani diskriminacije predstavljaju razvoj tradicije i pristupa Ujedinjenih naroda.

Nasilje nad osobama s invaliditetom je društveni problem kojemu se sve aktivnije pristupa. Posljedice nasilja nad osobama s invaliditetom mogu se pojaviti u različitim oblicima i na različitim područjima. Jedan od značajnijih čimbenika koji doprinose takvom stanju je nedostatak informacija osoba s invaliditetom o njihovim pravima i načinima njihova ostvarivanja, ali i nedostatak informacija u široj zajednici o sposobnostima osoba s invaliditetom koja dovode do predrasuda i stereotipa, pa čak i nasilja, te nedovoljna educiranost stručnjaka. Postojeća pravna regulativa temelji se na različitim međunarodnim i domaćim pravnim izvorima koji pristupaju nasilju nad osobama s invaliditetom na vrlo pragmatičan način. Stoga bi bilo poželjno dodatno razraditi protokole povezano s nasiljem, koji bi se

specifično odnosili na nasilje nad osobama s invaliditetom. Time bi se dodatno pospješio rad stručnjaka, osobito onih koji su zaposleni u neprofitnom sektoru i koji prema opisu posla kod saznanja o nasilju mogu reagirati samo deklarativno i zatražiti pomoć drugih institucija.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

1. Osigurati pravno savjetovanje za osobe s invaliditetom

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Tajništvo Grada

Aktivnosti:

- Sufinancirati programe i projekte pravnog savjetovanja udruga osoba s invaliditetom
- Organizirati seminare i radionice u svrhu pravnog savjetovanja osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Sufinancirani programi i projekti pravnog savjetovanja udruga osoba s invaliditetom
- Održani seminari i radionice u svrhu pravnog savjetovanja osoba s invaliditetom

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

2. Osigurati dostupnost dokumenata za zaštitu ljudskih prava te dokumenata za zaštitu od nasilja osobama s invaliditetom

Nositelji: Grad Šibenik – Tajništvo Grada, OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Omogućiti prijevod na Brailleovo pismo dokumenata za zaštitu ljudskih prava, kao i dokumenata koji reguliraju područje zaštite od nasilja i zlostavljanja te ih tiskati prilagođeno osobama s intelektualnim teškoćama

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Dokumenti za zaštitu ljudskih prava, kao i dokumenti koji reguliraju područje zaštite od nasilja i zlostavljanja prevedeni na Brailleovo pismo te tiskani uz prilagodbu osobama s intelektualnim teškoćama
- Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

3. Aktivnosti pravne zaštite i zaštite od nasilja i zlostavljanja osoba s različitim vrstama i stupnjevima invaliditeta

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Tajništvo Grada

Aktivnosti:

- Organizirati seminare i edukacije za osobe s invaliditetom (različitih vrsta oštećenja i skupina), voditelje udruga i članove obitelji, putem kojih će im biti prezentirane teme pravne zaštite i zaštite od nasilja i zlostavljanja

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održani seminari i edukacije za osobe s invaliditetom, voditelje udruga i članove obitelji, putem kojih su im prezentirane teme pravne zaštite i zaštite od nasilja i zlostavljanja

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

4. Uklanjanje stereotipa o oštećenju kao mogućem uzroku nasilja nad osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, odgojno – obrazovne ustanove

Aktivnosti:

- Organizirati i provoditi različite aktivnosti (radionice, igraonice, tribine, savjetovanja) radi uklanjanja stereotipa o oštećenju kao mogućem uzroku nasilja nad osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju
- Organizirati, provoditi i poticati istraživanja o obilježjima i modalitetima nasilja nad djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom različitih vrsta oštećenja

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Provedene aktivnosti koje uklanjaju stereotipe o oštećenju kao mogućem uzroku nasilja nad osobama s invaliditetom i djecom s teškoćama u razvoju
- Provedena istraživanja o obilježjima i modalitetima nasilja nad djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom različitih vrsta oštećenja

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

5. Senzibilizacija stručne i šire javnosti o problematici nasilja i zlostavljanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Centar za socijalnu skrb Šibenik, odgojno – obrazovne ustanove

Aktivnosti:

- Osmisliti i organizirati javnu kampanju radi senzibiliziranja stručne i šire javnosti o problematici nasilja i zlostavljanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom
- Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Provedena javna kampanja u svrhu senzibiliziranja stručne i šire javnosti o problematici nasilja i zlostavljanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

3.8. Informiranje, komunikacija i podizanje razine svijesti

Uvažavajući potrebe osoba s invaliditetom, potrebno je poduzeti određene mjere kojima bi im se osigurao i zajamčio pristup informacijama i komunikacijama. Konkretno, to obvezuje one koji šalju informacije da omoguće primanje i prosljeđivanje informacija osobama s invaliditetom na onoj razini kvalitete i kvantitete koja je omogućena i ostalim članovima društva, a uvažavajući pritom specifičnosti njihovih potreba. Treba se suprotstavljati diskriminirajućim i stigmatizirajućim oblicima ponašanja koji posredno ili neposredno ometaju ili onemogućuju sudjelovanje osoba s invaliditetom u društvu. Nužno je odgovarajućim mjerama potaknuti informiranje javnosti o objektivnim spoznajama o invaliditetu i njegovim posljedicama, o načinu i željenoj kvaliteti zadovoljavanja potreba osoba s invaliditetom, te o subjektivnim poteškoćama koje su u svakodnevnom životu osoba s invaliditetom potaknute negativnim stavovima i nerazumijevanjem okoline.

Preduvjet takvom aktivnom pristupu, u okviru rehabilitacijsko-integracijskog modela, jest pristup informacijama putem odgovarajućega komunikacijskog sustava. No unatoč sve bržem razvoju tehnologije i osmišljavanju brojnih pomagala u komunikaciji, bit će potrebno poboljšati dostupnost informacija i komunikacija za mnoge osobe s invaliditetom.

Važno je da se osobe s invaliditetom uključe u sva sredstva elektroničke komunikacije, internet, videotelefone i ostalo, tim više što za mnoge od njih korištenje novih pomagala može značiti novi oblik kvalitete međusobnih interakcija, zasnivanja i vođenja posla, informiranja i ostvarenja prava, sudjelovanja u odlučivanju i općenito veće samostalnosti u svakodnevnom životu. Osobama s invaliditetom moraju biti dostupni oni komunikacijski sustavi koje one mogu koristiti (npr. telefonski prijenosnici, sustavi tekstualne i videokomunikacije), dok je u pogledu razvoja i oblikovanja novih komunikacijskih i informacijskih sustava potrebno konzultirati osobe s invaliditetom. Time bi se u svakodnevnoj praksi primijenili europski standardi o korištenju inkluzivnih novih tehnologija u svrhu potpunog sudjelovanja osoba s invaliditetom.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

1. Omogućiti informacijsku pismenost osobama s invaliditetom

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Obrazovne ustanove na području grada Šibenika

Aktivnosti:

- Osigurati dostupnost obrazovnih sadržaja (koji uključuju informacijsku pismenost) osobama s invaliditetom i uskladiti postojeće standarde pristupačnosti

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Obrazovni sadržaji koji uključuju informacijsku pismenost dostupni osobama s invaliditetom te usklađeni postojeći standardi pristupačnosti

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

2. Obrazovne ustanove opremiti dostupnim pomagalima

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Obrazovne ustanove osnovane od strane Grada Šibenika

Aktivnosti:

- U školski sustav uvesti pomagala koja bi djeci i odraslim osobama s invaliditetom omogućila lakše stjecanje znanja

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- U školski sustav uvedena pomagala koja djeci i odraslim osobama s invaliditetom omogućavaju lakše stjecanje znanja

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3. Poticanje osoba s invaliditetom i njihovih udruga na javnu promidžbu u suradnji s medijima

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik – Ured Gradonačelnika, Upravni odjel za društvene djelatnosti

- Aktivnosti: Organizirati medijsku kampanju putem koje će se osvještavati javnost o pravima i potrebama osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Provedena medijska kampanja osvještavanja javnosti o pravima i potrebama osoba s invaliditetom

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

4. Koristiti odgovarajuće načine i sadržaje edukacija na svim obrazovnim razinama i približiti djeci i mladima znanja i iskustva o obilježjima invaliditeta

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Osnovne i srednje škole na području grada Šibenika, Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Šibensko – kninska županija

Aktivnosti:

- Organizirati susrete učenika osnovnih i srednjih škola i osoba s invaliditetom, te im omogućiti zajednička druženja i razmjenu iskustava, sve u svrhu adekvatne integracije osoba i djece s invaliditetom u društvenu zajednicu te iskorjenjivanja predrasuda prema djeci i osobama s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održani susreti učenika osnovnih i srednjih škola i osoba s invaliditetom

3.9. Sudjelovanje u kulturnom životu

Prema mnogim teoretičarima jednakost u društvu ne bi trebala isključivati različitost. To znači da bi se u društvo trebali uključiti svi kulturni identiteti i da se oni poštuju bez rangiranja, u smislu tko je manje, a tko više vrijedan. Tako bi nastalo društvo raznolikosti u kojem se svatko poštuje bez obzira na zdravlje, bolest, spol, dob i sl. Kreativno i umjetničko izražavanje, kao i javno sudjelovanje u kulturnim manifestacijama, upoznavanje i doživljaj kulturne baštine na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima, samo su neke, ali veoma važne, mogućnosti uključivanja u zajednicu osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.

Puna ravnopravnost i izjednačenost mogućnosti osoba s invaliditetom podrazumijevaju i njihovo pravo da budu u potpunosti uključeni u društvo, pa tako i njihovo sudjelovanje u kulturnom životu. Izvorišta životnih problema osoba s invaliditetom nisu isključivo vezana uz zdravstvena stanja, već uz diskriminacije i ograničenja koja doživljavaju poradi ustroja i strukture društvene okoline i njezinih stavova. Da bi ostvarile željenu neovisnost, osobe s invaliditetom moraju voditi što potpuniji život u interakciji sa svim ostalim članovima društva. Unatoč pozitivnim pomacima unazad nekoliko godina, zahvaljujući opredjeljenju Republike Hrvatske usmjerenom zaštiti osoba s invaliditetom i njihovom uključivanju u društveni život, osobe s invaliditetom još uvijek nailaze na prepreke potpunom uključivanju na socijalnom, profesionalnom, ekonomskom, obrazovnom i kulturnom području. No iako se suočavaju s ograničenjima i tradicijom neravnopravnog tretmana, nesumnjivo posjeduju kreativne sposobnosti koje zajedno s drugima mogu ravnopravno potvrđivati u javnosti.

Poticanje djelovanja osoba s invaliditetom polazi od podizanja razine društvene svijesti o raznolikostima i vrijednostima njihovih kulturnih aktivnosti, kao i podupiranja potpune neovisnosti u umjetničkom i kreativnom izražavanju, ali i osiguravanjem financijske potpore svim oblicima kulturnog djelovanja osoba s invaliditetom. Time se želi postići potpuno ostvarenje prava sudjelovanja u svim aspektima kulturnog života, uz punu podršku tijela državne uprave koja na taj način izravno sudjeluju u djelatnosti i promidžbi stvaralaštva osoba s invaliditetom. Da bi bile u potpunosti uključene u društvo, osobama s invaliditetom i njihovim udrugama valja osiguravati jednake mogućnosti za razvoj kreativnih i intelektualnih sposobnosti. Kako svako od umjetničkih područja nosi u sebi neograničeni prostor izražavanja, sudjelovanje osoba s invaliditetom u kulturnom životu šire društvene zajednice nužno je u afirmaciji sveukupna stvaralaštva i doprinosa kulturnim aktivnostima koje uključuju ravnopravan pristup u svim područjima u kojima i osobe s invaliditetom ostvaruju vlastita umjetnička prava.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

1. Osigurati mogućnost kreativnog izražavanja osobama s invaliditetom

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, udruge i ustanove u području kulture koje djeluju u gradu Šibeniku

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Omogućiti kontinuirano stručno i financijsko poticanje i podupiranje projekata i programa koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Osigurano kontinuirano stručno i financijsko poticanje i podupiranje projekata i programa koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

2. Poticati umrežavanje i uključivanje osoba s invaliditetom u projekte u kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, udruge i ustanove u području kulture koje djeluju u gradu Šibeniku

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Putem organiziranih kulturnih sadržaja uključiti osobe s invaliditetom da aktivno u njima participiraju
- Umrežiti sve dionike u kulturi koji su bitni za osobe s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Omogućena aktivna participacija osobama s invaliditetom u organiziranim kulturnim sadržajima
- Umreženi dionici u kulturi bitni za prezentaciju sadržaja osobama s invaliditetom

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3. Poticati kulturnu suradnju putem raznih oblika kulturnih manifestacija

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, udruge i ustanove u području kulture koje djeluju u gradu Šibeniku

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Održavati manifestacije kojima se promiče kulturno djelovanje osoba s invaliditetom (festivali, izložbe, smotre, natjecanja i sl.)

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održane manifestacije kojima se promiče kulturno djelovanje osoba s invaliditetom (festivali, izložbe, smotre, natjecanja i sl.)

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

4. Upoznati javnost s kulturno-umjetničkim mogućnostima i postignućima osoba s invaliditetom

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, udruge i ustanove u području kulture koje djeluju u gradu Šibeniku

Aktivnosti:

- Promovirati kulturna postignuća osoba s invaliditetom kroz organiziranje različitih vrsta kulturnih manifestacija, promidžbene aktivnosti, izložbe, projekcije itd.

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Promovirana kulturna postignuća osoba s invaliditetom kroz organiziranje različitih vrsta kulturnih manifestacija, promidžbenih aktivnosti, izložbi, projekcija itd.

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

5. Omogućiti dostupnost kulturnih sadržaja i doživljaj kulturne baštine osobama s invaliditetom

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, Upravni odjel za komunalne djelatnosti, udruge i ustanove u području kulture koje djeluju u gradu Šibeniku, Turistička zajednica grada Šibenika

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Omogućiti pristup osoba s invaliditetom ustanovama u kulturi (muzeji, galerije, kazališta, kina, knjižnice, koncertne dvorane i sl.) te omogućiti praćenje kulturnih programa osobama s invaliditetom uz uporabu suvremenih tehničkih dostignuća
- Kroz suradnju u procesu ponude sadržaja, osobama s invaliditetom omogućiti obilazak kulturne i spomeničke baštine (povijesnih građevina, lokaliteta, umjetnina, tradicijske materijalne i nematerijalne baštine)

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Omogućen pristup osobama s invaliditetom ustanovama u kulturi (muzeji, galerije, kazališta, kina, knjižnice, koncertne dvorane...) te omogućeno praćenje kulturnih programa osobama s invaliditetom uz uporabu suvremenih tehničkih dostignuća
- Omogućen obilazak kulturne i spomeničke baštine osobama s invaliditetom
- Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3.10. Sudjelovanje u političkom i javnom životu

Stvaranje mogućnosti aktivnog sudjelovanja svih građana u političkom životu pretpostavka je demokracije. Uključivanje osoba s invaliditetom u politički život nije ustupak ranjivoj skupini, nego znak političke ravnopravnosti svih građana. Ona treba biti vidljiva u ostvarivanju biračkih prava, mogućnosti sudjelovanja u političkim raspravama, pokretanju i oblikovanju građanskih inicijativa i olakšanju sudjelovanja u radu predstavničkih tijela. Pretpostavke za takvo uključivanje treba ostvariti na svim razinama, a za to predvidjeti i odgovarajuća sredstva i aktivnosti kojima bi se uklonile kako institucijske, tako i socijalne prepreke. Uključivanjem samih osoba s invaliditetom i njihovih udruga izbjegavamo patronizirajući pristup u uključivanju ove populacije u politički i javni život zajednice.

Uspješnim uspostavljanjem partnerstva države i nevladinih organizacija, osobe s invaliditetom su postale vidljivi građani koji se zalažu za svoja prava i zahtijevaju jednake mogućnosti sudjelovanja u odlučivanju o važnim pitanjima javne politike, čemu pridonose javne kampanje, treninzi i obrazovni programi koji se provode na nacionalnoj i lokalnoj razini. Zakonodavni okvir u Republici Hrvatskoj osobama s invaliditetom osigurava ostvarivanje njihovih prava, ali na ovom području postoji prostor za daljnja unapređenja. Uz institucijske promjene i zakonske pretpostavke za promjenu okruženja u kojem djeluju osobe s invaliditetom, važno je i razvijati participativnu političku kulturu u kojoj se posebna pozornost posvećuje osobama s invaliditetom.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

- 1. Osiguravanje tehničke potpore ili drugih oblika pomoći da bi svim zainteresiranim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značenja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini**

Nositelj: Grad Šibenik – Tajništvo Grada

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Kroz sustavno educiranje osoba s invaliditetom o značenju biračkog procesa, osigurati dokumente koji im pomažu u njegovom sudjelovanju, a koji su prilagođeni osobama s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Osigurani dokumenti o sudjelovanju u biračkom procesu te educirane osobe s invaliditetom o značenju biračkog procesa

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

2. Informirati osobe s invaliditetom o načinu funkcioniranja Gradskog vijeća Grada Šibenika, te ih informirati o osnovnim načelima i načinima uključivanja osoba s invaliditetom u politički i javni život zajednice

Nositelj: Grad Šibenik – Tajništvo Grada

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Organizirati predavanja, radionice i okrugle stolove putem kojih bi se osobe s invaliditetom informiralo o uključivanju u politički i javni život zajednice i sudjelovanje u političkom procesu

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Održana predavanja, radionice i okrugli stolovi na kojima su osobe s invaliditetom informirane o uključivanju u politički i javni život zajednice te sudjelovanje u političkom procesu

3.11. Rekreativna, razonoda i sport

Brzi razvoj tehnologije i znanosti, kao i njihova primjena u svakodnevnom životu i radu, dovode do brojnih pozitivnih, ali i do značajnih negativnih promjena u odnosu na tjelesno i mentalno zdravlje. Javlja se sve manja potreba za kretanjem, a upravo se ona smatra jednom od osnovnih bioloških potreba koja se spontano zadovoljava obavljanjem svakodnevnih životnih aktivnosti. Novi načini života i rada, uz mnoštvo pogodnosti, dovode i do narušavanja biološke i sociopsihološke ravnoteže suvremenog čovjeka. Kineziološke aktivnosti bitne su za tjelesno i mentalno zdravlje te psihosocijalni razvoj svakog pojedinca. Stoga ne začuđuje što neki autori govore o kineziološkim aktivnostima kao društvenoj vrijednosti, determinanti društvenog napretka i ishodu društvenog razvoja. Rekreativna, razonoda i sport djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom svakodnevno pridonose poboljšanju općeg stanja organizma, samopotvrđivanja i uključivanja u društvenu zajednicu. Od osobitog su značenja sportske i rekreativne aktivnosti koje se organiziraju i provode radi poticanja i promicanja sporta, osobito sporta djece s teškoćama u razvoju, mladih i studenata s invaliditetom, te osoba s invaliditetom, kao i djelovanje nacionalnih športskih saveza, Hrvatskoga olimpijskog odbora, Hrvatskoga paraolimpijskog odbora i Hrvatskoga športskog saveza gluhih, koje se prema Zakonu o sportu smatraju javnim potrebama na državnoj razini. Sportske aktivnosti te programi djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, značajni za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, smatraju se javnim potrebama u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

1. Organizacija sportskih natjecanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom, Savez športova osoba s invaliditetom Šibensko – kninske županije

Sunositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, odgojno – obrazovne ustanove, Zajednica sportova grada Šibenika, Javna ustanova športski objekti „Šibenik“ Aktivnosti:

- Organizirati sportska natjecanja u raznim disciplinama za djecu s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Organizirana sportska natjecanja u raznim disciplinama za djecu s invaliditetom
Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Šibensko – kninske županije, proračun Grada Šibenika

2. Prilagodba sportskih terena te prilagodba opreme potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Nositelji: Javna ustanova športski objekti „Šibenik“, Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

- Aktivnosti: Izraditi analizu postojećeg stanja sportskih terena i opreme koja je dostupna djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom; Utvrditi prioritete; Izraditi projektnu dokumentaciju; Pribaviti dozvole; Ukloniti prepreke i prilagoditi teren
Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Izrađena analiza postojećeg stanja sportskih terena i opreme koja je dostupna djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom; Utvrđeni prioriteti; Izrađena projektna dokumentacija; Pribavljene dozvole; Uklonjene prepreke i prilagođen teren
- Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3. Koristiti princip univerzalnog dizajna u izgradnji i opremanju sadržaja za djecu s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Nositelj: Grad Šibenik – Upravni odjel za komunalne djelatnosti

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Izgraditi i opremiti dječja igrališta u skladu s principom univerzalnog dizajna te urediti i prilagoditi šetnice u skladu s potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Izgrađena i opremljena dječja igrališta u skladu s principom univerzalnog dizajna te uređene i prilagođene šetnice u skladu s potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

4. Omogućiti osobama s invaliditetom neposredno praćenje sportskih događanja na sportskim terenima (u suradnji sa sportskim klubovima) uza sve potrebne prilagodbe

Nositelji: Grad Šibenik – Upravni odjel za društvene djelatnosti, sportski klubovi, Javna ustanova športski objekti „Šibenik“, Zajednica sportova grada Šibenika

Sunositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Aktivnosti:

- Poduzeti potrebne mjere i radnje, uključujući adaptaciju samoga prostora, kako bi osobe s invaliditetom mogle nesmetano pratiti događanja na sportskim terenima

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Poduzete potrebne mjere i radnje kako bi osobe s invaliditetom mogle nesmetano pratiti događanja na sportskim terenima

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

3.12. Civilno društvo

Organizacije civilnog društva (udruge) nazivaju se dobrovoljnim, neovisnim, neprofitnim, nevladinim ili trećim sektorom. Organizacije civilnog društva daju prilike za sudjelovanje u društvu, demokratsko uključivanje na lokalnim razinama, odnosno za aktivno građanstvo.

OCD-i čine socijalni kapital svake zajednice. O posebnostima civilnog sektora kao pružatelja socijalnih usluga puno se zna, ali one su isto tako i dalje u razvoju, pogotovo u pogledu profesionalizacije kadra, što će možda djelovati i na veće povjerenje javnosti prema ovim organizacijama. Ono što je potrebno dalje razvijati unutar civilnog sektora je proces zagovaranja. Kroz zagovaranje moguće je promicati prava i interese populacije osoba s invaliditetom i podizati razinu svjesnosti kod redovne populacije. Nadalje, udruge bi se trebale razvijati kao suproizvođači usluga i tako konkurirati već postojećim uslugama, što utječe na stvaranje pozitivne klime za razvijanje socijalnih inovacija. Važno je poticati razvoj socijalnog kapitala kroz razvijanje volonterstva, filantropije te zakladništva; to su načini na koje se može mobilizirati mnoge resurse u svakoj zajednici.

Civilno društvo je vrlo rano prepoznato kao potencijalni subjekt aktivnog uključivanja osoba s invaliditetom u društveni život. Organizirajući se u udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, saveze i mreže, formalne i neformalne, osobe s invaliditetom dale su aktivan doprinos u izgradnji demokratskih procesa našeg društva u cjelini. Tamo gdje je društvo kroz svoje institucijske mehanizme možda sporije djelovalo u stvaranju percepcije poboljšanja životnog standarda i pružanja mogućnosti za aktivno uključivanje osoba s invaliditetom, organizacije civilnog društva su pridonosile stvaranju pozitivne predodžbe u javnosti o osobama s invaliditetom i njihovim potrebama i time promicale njihovo uključivanje u život zajednice. U tom smislu neophodno je i nadalje poticati i stvarati povoljno okruženje za razvoj volonterstva, koje je jedna od temeljnih vrijednosti i jedno od glavnih obilježja djelovanja organizacija civilnog društva.

Područje udruga osoba s invaliditetom u civilnom društvu omogućava daljnje razvijanje i jačanje civilnog društva kroz otvoreni dijalog te suradnju i partnerstvo građana i organizacija civilnog društva s javnim i državnim institucijama. Djelovanje udruga osoba s invaliditetom odnosi se na zaštitu i promicanje prava osoba s invaliditetom kao i na pružanje socijalnih usluga radi njihove integracije u društvo te poboljšanja kvalitete njihova života.

Na području grada Šibenika aktivno djeluje mnoštvo organizacija civilnog društva, prije svega – udruga. U nastavku donosimo kratak pregled udruga koje se bave osobama s invaliditetom i

udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, a koriste proračunska sredstva Grada Šibenika i ostvaruju dugogodišnju suradnju s Gradom.

Udruga „Izvor ljubavi“

- Udruga za pomoć djeci s poteškoćama u učenju Šibensko-kninske županije „Izvor ljubavi“ je neprofitna organizacija osnovana u travnju 2008. g. na poticaj roditelja djece s poteškoćama u učenju s namjerom da pomogne djeci ublažiti ili potpuno prevladati teškoće čitanja, pisanja i računanja.

Udruga Ardura

- Udruga Ardura osnovana je u lipnju 2009.g. Svrha postojanja Udruge Ardura je u tome da planira i osmišljava rad kroz analizu problema i procjenjivanje potreba, da provodi programe psihosocijalne pomoći i podrške različitim skupinama korisnika, da provodi programe prevencije društveno nepoželjnih ponašanja kod djece i mladih kroz afirmaciju pozitivnih oblika ponašanja i vrijednosti svakog pojedinca, da pruža i organizira različite vrste radionica i obavlja druge djelatnosti utvrđene Statutom udruge.

Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom Šibensko-kninske županije “Kamenčići”

- Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom “Kamenčići” registrirana je 1997.g. na području Šibensko-kninske županije. Od 2003. g. vodstvo Udruge preuzimaju roditelji i tek od tada započinju promjene u Udruzi te ona postaje aktivan, poslovni, neprofitni subjekt, koji zapošljava 5 – 15 djelatnika uz angažiranje honorarnih suradnika i volontera. Članovi Udruge su djeca i mladi s mentalnom retardacijom (nominalni članovi) te njihovi roditelji. Misija udruge je omogućiti ravnopravno sudjelovanje u zajednici i kvalitetne uvjete života za djecu i osobe s mentalnom retardacijom.

Udruga slijepih Šibensko-kninske županije”

- Udruga slijepih i slabovidnih županije šibensko kninske osnovana je 1951.g. a registrirana 1953.g. Udruga je osnivana sa ciljem promicanja i zastupanja prava slijepih osoba, okupljanja, pomaganja, rješavanja pitanja od interesa za slijepe osobe. Udruga slijepih okuplja i organizira slijepe osobe na području cijele Šibensko – kninske županije. Djelatnost udruge odvija se na otkrivanju i pronalaženju slijepih i pružanju pravodobne stručne pomoći njima i njihovim obiteljima.

Udruga pomaže pri uključivanju slijepe djece u redovne škole. Ciljevi udruge su promicanje, razvoj i unapređenje položaja slijepih osoba u svim segmentima života te zaštita prava i interesa kao dijela temeljnih ljudskih prava a osobito dostojanstva, jednakih mogućnosti, pristupačnosti, ravnopravnosti i nediskriminacije te života u zajednici uz podršku. Udruga je članica Hrvatskog saveza slijepih.

Konjički klub „Kolan“

- Cilj udruge je promicanje, razvitak i unapređenje svih aktivnosti vezanih za organizaciju i profesionalno izvođenje aktivnosti i terapije pomoću konja kao metode rehabilitacije, edukacije i rekreacije za djecu i mlade s teškoćama u razvoju ili drugim psihofizičkim problemima ili poremećajem u ponašanju, za osobe s invaliditetom, te razvijanju socijalne svijesti i stručnosti svojih članova.

Udruga mladih „Mladi u EU“

- Udruga mladih „Mladi u EU“ osnovana je 2008. godine kao nevladina neprofitna udruga mladih, sa željom da se poboljša kvaliteta života mladih na području Šibenika i okolice.

Neki od glavnih ciljeva i djelatnosti Udruge su: promicanje prava mladih te pružanje podrške mladima, podizanje razine informiranosti mladih te participativno uključivanje mladih u društveni život zajednice.

Udruga mladih „Mladi u EU“, kroz suradnju sa projektnim partnerima organizira kvalitetno i kreativno provođenje slobodnog vremena za mlade te vrši informiranje, savjetovanje i edukaciju mladih o svim relevantnim temama koje ih se tiču. Udruga se bavi i promicanjem volonterstva kao pozitivne životne vrijednosti, poticanjem mladih na bavljenje poduzetništvom, prevencijom svih oblika ovisnosti kod mladih osoba itd. Mukotrpnim radom postignuta je značajna prepoznatljivost u lokalnoj zajednici, a ostvarena je suradnja s brojnim dionicima s područja Šibensko – kninske županije i šire.

Udruga „Aurora“

- Udruga „Aurora“ je osnovana 27.02.2013. Svrha postojanja je senzibiliziranje javnosti o potrebama osoba s invaliditetom, pomoć roditeljima i osobama s invaliditetom te osmišljavanje kako njihov život učiniti korisnim za zajednicu, edukacija korisnika, pružanje adekvatne terapije neophodne za opće zdravstveno stanje članova i korisnika iz lokalne zajednice.

Osnovni cilj Udruge „Aurora“ je osnivanje Dnevnog centra u kojem kroz razne radne terapije (defektolog-rehabilitator, fizioterapeut, maser, nastavnica razredne nastave, asistent za pomoć pri učenju, terapeut za terapijsko jahanje i terapeut za terapiju psima), radionice (profesori matematike i informatike za pomoć pri održavanju radionica) i čitaonicu osobe s invaliditetom imaju adekvatnu skrb.

Društvo multiple skleroze Šibensko – kninske županije

- Društvo multiple skleroze Šibensko – kninske županije osnovano je 1999. godine kao neprofitna udruga s ciljem unapređenja kvalitete života oboljelih od multiple skleroze. Svrha i područje djelovanja udruge je socijalizacija i unapređenje kvalitete života oboljelih od multiple skleroze, socijalna skrb za oboljele od multiple skleroze kroz rad na humanitarnoj osnovi.

Udruga gluhih i nagluhih Šibensko – kninske županije

- Udruga je osnovana 1956. godine s ciljem pružanja potpore gluhim i nagluhim osobama na području Šibensko - kninske županije. Udruga provodi razne projekte za podršku svojim članovima kroz angažiranje tumača znakovnog jezika.

Centar za socijalnu inkluziju Šibenik

- Centar za socijalnu inkluziju Šibenik je dobrovoljni oblik udruživanja fizičkih i pravnih osoba utemeljen radi pružanja, poticanja i podržavanja procesa uključivanja djece i mladih s teškoćama u razvoju, osoba s intelektualnim teškoćama, osoba s drugim vrstama invaliditeta i osoba s psiho-socijalnim teškoćama u prirodnu društvenu sredinu.

Caritas Šibenik

- Tijekom 1998. i 1999. godine, na inicijativu nekoliko biskupija u Hrvatskoj u kojima su već postojala obiteljska savjetovališta (Zadar, Šibenik, Zagreb, Split, Dubrovnik, Rijeka) Hrvatski Caritas pokreće inicijativu za financiranje i uhodavanje rada obiteljskih savjetovališta pri svim biskupijama i Hrvatskoj. Želeći pokazati svoju ljubav prema svima, Caritas odbacuje i osuđuje svako zanemarivanje i ugnjetavanje siromašnih nastojeći ih osnažiti i učiniti djelatnim subjektima vlastita razvoja. To čini povezujući ovaj zahtjev s promicanjem temeljnih ljudskih prava, poveljama i protokolima UN-a.

Liga protiv raka Šibensko – kninske županije

- Liga protiv raka Šibensko – kninske županije članica je Hrvatske lige protiv raka. Hrvatska liga protiv raka kao najstarija udruga za borbu protiv raka na ovim prostorima učinila je ogroman doprinos u razvoju onkologije u Hrvatskoj. Njezine su aktivnosti i učinci po mišljenju mnogih stručnjaka veliki i često puta nezamjenjivi jer je mobilizirala ne samo brojne stručnjake iz onkologije i srodnih struka u borbi protiv raka već i brojne humaniste i ljude dobre volje koji su davali i daju značajan doprinos u poboljšanju onkološke zaštite u Hrvatskoj.

Gradsko društvo Crvenog križa Šibenik

- Hrvatski Crveni križ Gradsko društvo Crvenog križa Šibenik jedan je od ustrojstvenih oblika Hrvatskog Crvenog križa. U svom radu promiče humanitarne ciljeve i provodi akcije od opće koristi, te djeluje na temelju misije i načela Međunarodnoga pokreta Crvenoga križa i Crvenoga polumjeseca i kao punopravni član Društva Crvenog križa Šibensko-kninske županije i saveza udruga Hrvatskog Crvenog križa uživa posebnu zaštitu i skrb Republike Hrvatske.

Udruga HVIDRA (Udruga Hrvatskih vojnih invalida domovinskog rata) Šibenik

- HVIDRA Šibenik članica je HVIDRA-e RH, koja predstavlja zajednicu županijskih zajednica, udruga i članova hrvatskih vojnih invalida Domovinskog rata Republike Hrvatske.

Udruga hrvatskih branitelja oboljelih od posttraumatskog stresnog poremećaja Šibensko-kninske županije

- Udruga je osnovana 2003. godine. Udruga skrbi za stjecanje statusa i zastupa interese hrvatskih branitelja oboljelih od PTSP-a i ostalih psihičkih oboljenja kao posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu i članova njihovih obitelji; otklanjanje posljedica putem druženja i međusobne pomoći te pomaže u psihosocijalnoj reintegraciji putem centara za hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji.

Na području Šibensko – kninske županije djeluje i Udruga osoba s invaliditetom „Sveti Bartolomej“. Iako je njeno sjedište u Kninu, usluge ove organizacije koriste osobe s invaliditetom iz cijele Šibensko – kninske županije. Udruga osoba s invaliditetom „Sveti Bartolomej“ Knin je humanitarno-socijalna udruga, jedina takve vrste u Šibensko kninskoj županiji, osnovana 1999., registrirana 2000. godine. Udruga učlanjuje osobe s invaliditetom

kao i sve fizičke i pravne osobe zainteresirane za zaštitu i promicanje zajedničkih humanitarnih, socijalnih i zdravstvenih i drugih interesa osoba s invaliditetom. Cilj Udruga je pružanje pomoći djeci i mladima s teškoćama u razvoju i odraslim osobama s invaliditetom (OSI), bez obzira na njihovu nacionalnu, religioznu i bilo koju drugu pripadnost. Svojim djelokrugom Udruga obuhvaća dva programa rada: prvi program je namijenjen djeci i mladima s teškoćama u razvoju kroz poludnevni boravak, a drugi program je namijenjen radu s odraslim osobama s invaliditetom. Udruga je članica mnogih lokalnih i nacionalnih mreža i ima brojne kontakte sa institucijama i udrugama u zemlji te nekim u Europi. Okuplja stručnjake različitih profila i druge ljude posvećene stvaranju svijeta u kojem svi mogu slobodno živjeti i gdje će se poštivati njihova prava i različitosti

Predložene mjere za poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom:

1. Sustavno podizanje razine svijesti javnosti o značenju udruga osoba s invaliditetom

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik

Aktivnosti:

- Provesti info kampanju putem koje će se građanima Šibenika prezentirati značenje udruga osoba s invaliditetom

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Provedena info kampanja putem koje se građanima Šibenika prezentiralo značenje udruga osoba s invaliditetom

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

2. Razvijati partnerstvo Grada Šibenika s udrugama osoba s invaliditetom na konkretnim projektima i programima

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik

Aktivnosti:

- Dogovoriti konkretne projekte i programe putem kojih će se u međusobnom partnerstvu Grada Šibenika i udruga osoba s invaliditetom poboljšati kvaliteta života osoba s invaliditetom na području grada Šibenika (npr. zajedničko apliciranje na projektne natječaje)

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Dogovoreni projekti i programi putem kojih će se u partnerstvu Grada Šibenika i udruga osoba s invaliditetom poboljšati kvaliteta života osoba s invaliditetom (zajedničko apliciranje na projektne natječaje)

Financijska sredstva: EU fondovi, resorno Ministarstvo, proračun Grada Šibenika

3. Unaprijediti suradnju između različitih grupacija osoba s invaliditetom

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelj: Grad Šibenik

Aktivnosti:

- Poticati stvaranje partnerstva udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, radi kvalitetnijeg ostvarivanja zajedničkih projekata i programa

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Realizirana partnerstva udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom (radi kvalitetnijeg ostvarivanja zajedničkih projekata i programa)

Financijska sredstva: EU fondovi, proračun Grada Šibenika

4. Uključivanje osoba s invaliditetom u aktivnosti OCD-a na području grada Šibenika

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Ostali OCD-i koji djeluju na području grada Šibenika, Grad Šibenik

Aktivnosti:

- Organizirati međusobne susrete i posjete među OCD-ima na području grada Šibenika kako bi se razmijenila iskustva i omogućilo druženje članova i volontera

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori: Realizirani susreti i posjete među OCD-ima na području grada Šibenika

5. Poticati stvaranje mreža i udruživanje udruga sukladno zajedničkim interesima u provođenju projekata i programa

Nositelji: OCD-i koji se bave osobama s invaliditetom

Sunositelji: Ostali OCD-i koji djeluju na području grada Šibenika

Aktivnosti:

- Zajednički promovirati važnost i značenje civilnog društva, a poseban naglasak staviti na OCD-e koji brinu o osobama s invaliditetom
- Zajednički se prijavljivati na projektne natječaje (u svojstvu nositelja i partnera na projektu)

Planirani period provedbe: Kontinuirano

Indikatori:

- Upoznata šira javnost sa važnosti i značenjem civilnog društva (s posebnim naglaskom na OCD-e koji brinu o osobama s invaliditetom)
- Realizirane zajedničke prijave na projektne natječaje (u svojstvu nositelja i partnera na projektu)

4. EVALUACIJA

Cilj evaluacije je pridonijeti rješavanju praktičnih problema, jasno određujući pravila i odgovornosti onoga tko radi, što radi i zašto to radi. Prikupljeni podaci koriste se kao obavijesti za buduće djelovanje – akciju.

Fokus na unaprijed određene evaluacijske ciljeve pretpostavlja da su formalno identificirani u fazi planiranja intervencije te da su razvijeni jasni i specifični indikatori uspjeha.

Različita perspektiva dionika u evaluacijskom procesu ukazuje na samu kompleksnost i nepredvidljivost ishoda evaluacije. Evaluacija kojom procjenjujemo kvalitetu znači različito za različite ljude te se evaluacija usko povezuje s procesima i rezultatima tih procesa.

Kako bi se osigurala implementacija i provedba predloženih mjera biti će formiran Odbor koji će pratiti ostvarenje Strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom grada Šibenika. Navedeni Odbor će aktivno komunicirati sa svim dionicima uključenima u ovaj proces, vodeći računa o poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom na području grada Šibenika, te će evaluirati učinjeno.

5. ZAKLJUČAK

Izgradnja okoliša, koji oblikuje čovjek, temelji se na pretpostavci postojanja „prosječne“ osobe. Međutim, standardna osoba ne postoji. Svaki pojedinac razlikuje se od standarda na ovaj ili onaj način: svojom dobi, visinom, širinom, težinom, brzinom, vidom, sluhom, snagom, mentalnim i tjelesnim sposobnostima itd. Slijedom navedenoga, sve što je sagrađeno za prosječne osobe, nije nužno pristupačno svima. Vijeće Europe trenutno priprema nove smjernice pristupačnosti te bi taj novi pristup trebao jednako odgovarati potrebama svih. Svakome mora biti omogućen ulaz i uporaba bilo koje građevine, što je moguće samostalnije i prirodnije. Nužno je novo poimanje izgradnje i oblikovanja. Kriteriji koji određuju ono što je normalno, trebali bi biti prošireni kako bi se osiguralo da izgrađeni okoliš bude utemeljen na načelima općeg oblikovanja. Kako bi se osobe s invaliditetom mogle lakše „nositi“ sa preprekama svakodnevnog života i kako bi mogle svoje slobodno vrijeme provoditi na način na koji žele, nužna je prilagodba urbanog okruženja, planiranja gradova, pristup zgradama, stambenim i sportskim objektima, prijevozu, komunikacijama, kulturnim aktivnostima, te objektima namijenjenim provođenju slobodnog vremena. Ovo nažalost nisu jedine prepreke za osobe s invaliditetom. Nerijetko se susreću s nepostojanjem sanitarnoga čvora za osobe s invaliditetom, neprilagođenim nogostupima, pješačkim prijelazima i parkirnim mjestima, nedostatkom lifтова i sl.

Postoji širok spektar mogućnosti za osobe s invaliditetom u kvalitetnom ispunjavanju svoga slobodnog vremena, no taj je spektar znatno manji kada se radi o manjim zajednicama. Stupanj razvijenosti nekog društva procjenjuje se upravo po tome koliko skrbi za najslabije i one kojima je pomoć potrebna. Osoba koja biva isključena iz društva osjeća se suvišno. Tako da se ne može reći kako je socijalizacija samo jednosmjernan proces, ona je dvosmjernan proces. Socijalizacija je proces koji uključuje sve nas i sva naša ponašanja.

Svaka će osoba izabrati način koji odgovara njegovoj osobnosti i osobnim interesima i sklonostima. Čak i ako osoba s invaliditetom odluči kreativno provoditi svoje slobodno vrijeme te izađe iz svog doma, može naići na prostorne prepreke, nedostupnost prijevoza, ali i na predrasude dijela javnosti o nemogućnostima, odnosno smanjenim mogućnostima funkcioniranja osoba s invaliditetom. Zadatak je šire zajednice, kao i raznih državnih i drugih institucija, da u što većoj mjeri realiziraju ideju inkluzije i jednakih mogućnosti za sve u svim problematičnim područjima (prostorna pristupačnost, prijevoz i dr.). S druge strane, potrebna

je i inicijativa osoba s invaliditetom da iskažu svoje potrebe i aktivno se uključe u ostvarivanje ovih procesa.

Mobilnost, pristupačnost, stanovanje i prijevoz predstavljaju osnovne preduvjete za uključivanje osoba s invaliditetom u aktivnosti svakodnevnog življenja, a samim time i za aktivnosti u slobodno vrijeme.

Invalidnost također nije obilježje osobe već niz činitelja od kojih mnoge stvara društveno okruženje. U svakom slučaju suradnja i komunikacija između osoba s invaliditetom i njihove lokalne zajednice mora biti uspostavljena, pa onda isto tako i ista ta suradnja i na državnoj razini. Osobe s invaliditetom moraju biti dobro informirane i zainteresirane za očuvanje i provedbu prava koja im jamči Konvencija, i isto tako moraju znati i kako se postaviti u slučaju bilo kakve diskriminacije u njihovim pravima.